

ማንን እና ምንን እንመን?

አውጅና ሞብዋኒ ወደ መምህራን ኮሌጅ ከገቡበት ጊዜ እንሥቶ መልካም ጓደኛዎች ሆነዋል። በተለያዩ የአገሪቱ ክፍሎች ያደጉ ሲሆን የኖሩትም ባህላዊ ሃይማኖትን በሚከተሉ ቤተሰቦች መካከል ነበር። አንዳንድ የኮሌጅ ጓደኞቻቸው ቤተ ክርስቲያን ይካፈሉ ነበርና፤ ወደ ኮሌጅ ከመጡበት ጊዜ እንሥቶ ወደ ቤተ ክርስቲያን ይሄዱ ነበር። ዛሬ የሚወያዩት ከክርስቲያን ጓደኞቻቸው በተማሩዋቸው አንዳንድ አዳዲስ አሳቦች ላይ ነው።

አውጅ፡- «ክርስቲያን ጓደኞቻችን ስለ እምነታቸው ብዙ እንደሚናገሩ አስተውያለሁ። አንድ ሰው የሚያምነው ነገር በጣም አስፈላጊ እንደ ሆነ የሚያምኑ ይመስላል።»

ሞብዋኒ፡- «እኔም ይህንኑ አስተውዬ በሚናገሩአቸው አንዳንድ ነገሮች ግራ ተጋብቻለሁ። እውን አንድ ሰው የሚያምነው ነገር ምንስ ቢሆን በሕይወቱ ላይ ለውጥ ያመጣ ይሆን? ለእኔ እንደሚመስለኝ፤ የምትሠራው ነገር ከምታምነው የበለጠ አስፈላጊ ነው።»

አውጅ፡- «እኔም በዚህ አሳብ እስማማለሁ። ግን ሰዎች የሚያደርጉትን ነገር የሚያደርጉት ለምንድን ነው? ከሚያምኑት ነገር የተነሣ አይደለም? ለምሳሌ አባቴንና እጎቼን ውሰድ። አባቴ በሚታመምበት ጊዜ ሁልጊዜም ወደ ጠንቋይ ቤት እንጂ፤ ምን ቢደረግ ወደ ሆስፒታል አይሄድም። እንግዲህ አባቴ ወደዚያ የሚሄደው በሽታውን ማን እንደሚያመጣበት ካለው እምነት የተነሣ አይደለም?»

«አጎቴ ደግሞ የሕክምና ሥልጠና ተቀብሏል። ስለ ሆነም፤ በታመመ ጊዜ ሁሉ ወደ ሆስፒታል ወይም ወደ መድኃኒት መደብር ይሄዳል። በሽታውን ምን እንደሚያመጣውና እንዴትም ከበሽታው እንደሚድን የሚያስረዳው እምነቱ ከሥልጠናው የተገኘ ነው።»

ሞብዋኒ፡- «ምናልባት ትክክል ልትሆን ትችላለህ። ክርስቲያኖች ሰው ሲሆኑ ለሚከናወኑ ሥነ-ሥርዓታዊ ተግባራት ለምን ግድ እንደሌላቸው በማሰብ እደነቅ ነበር። ባለፈው ዓመት አንድ ዘመዳችን ሲሞት፤ አባቴ ዘመድ ሲሞት የሚሰጠውን የፍየልና የዶሮዎች መሥዋዕት አቅርቦ ነበር።»

በተጨማሪም፡ ምንም እንኳ ጊዜው የአዝመራ መሰብሰቢያ ወቅት ቢሆንም፤ ይህንኑ መሥዋዕት ለማድረግ የሞሰት ቀናት ሥርዓታዊ ጉዞ ወደ ተራሮች አሻቅቦ ወጥቷል። ክርስቲያኖች ጊዜውን በከንቱ ከሚያጠፉ እርሻውን ቢቀጥል ይሻላል አሉ። በመሆኑም፤ አንድ ሰው የሚያምነው ነገር በተግባራቱ ላይ ተጽዕኖ ያደርጋል የሚለው እውነት ይመስላል። ይሁንና፤ አንድ ሰው ትክክለኛነቱን ለማረጋገጥ፤ ምን ግመን አለበት?

በዚህ ምዕራፍ፤ የሚከተሉትን ጥያቄዎች ለመመለስ እንሻለን፡-

ሀ. በአንድ ነገር ወይም ሰው ግመን ሲባል ምን ማለት ነው?

ለ. እውነት ምንድን ነው?

ሐ. እውነትን ከወዴት ልናገኝ እንችላለን?

መ. የምናምነው ነገር በተግባራችን ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድረው እንዴት ነው?

ሠ. እውነት የሆነውን ነገር ስታምን ምን ይከሰታል? ውሸት የሆነውንስ ስታምን?

ረ. ግንን እንመን?

ሀ. በአንድ ነገር ወይም ሰው ግመን ሲባል ምን ማለት ነው?

ከላይ በተከታተልነው ውይይት ውስጥ፤ የአውጆ አባት ጠንቋይ በሽታቸውን ለማዳን በመቻሉ ያምናሉ። በተቃራኒው፤ የአውጆ አጎት በሠለጠኑ የሕክምና ባለሙያዎችና በመድኃኒቶቻቸው ኃይል ያምናሉ፤ የሁለቱም አቋም እምነታቸውን ከመደገፍ የመነጨ ነበር። አንደኛው በጠንቋይ ላይ ሌላኛው እምነታቸውን በሕክምና ዶክተር ላይ አድርገዋል። ይኸውም በበሽታቸው ጊዜ ሊረዱዋቸው እንደሚችሉ ነው። የሁለቱም እምነት የመጣው ከሌሎች ሰዎች ከተማሩት ነው። የሁለቱም እምነት ወደ ተወሰኑ ተግባራት መርቶአቸዋል።

ተግባራቸውም ባመኑት ሰው ችሎታና ኃይል መተግመናቸውን ያሳያል። በአንድ ሰው በምናምንበት ጊዜ ያ ሰው እንደሚረዳን እንተግመናለን። በወንበር ላይ የመቀመጥ ምሳሌ በአንድ ነገር ላይ ስለ መደገፍ ቀላል ግብራርያ ይሆንልናል። አንድ ሰው ወንበሩ እንደሚሸከመው እስካላመነ ድረስ፤ በወንበሩ ላይ አይቀመጥም። አንዳንድ

ሰዎች እምነታቸውን በሰባራ ወንበር ላይ በማስቀመጣቸው ሲወድቁ አዝነው ተመልሰዋል። በችግርህ ጊዜ እንዲረዳህ ትክክለኛ ባልሆነ ሰው ላይ እምነትህን ስትጥልና ያም ሰው ሳይረዳህ ሊቀር፤ ምንኛ የባሰ ኃዘን ይገጥምሃል?

አስተዋይ ከሆንህ፤ እምነት እንደሚጣልበት መረጃ በሰጠህ ሰው ላይ ብቻ እምነትህን ትጥላለህ። በአውሮፕላን መጓዝን በምሳሌነት ተመልከት፡- ወደ አውሮፕላኑ ከመግባትህ በፊት፤ በአውሮፕላኑም በነጂውም ላይ እምነት ሊኖርህ ይገባል። አውሮፕላኑ እንደሚበርርና ነጂውም አውሮፕላኑን ሊያበር እንደሚችል ማመን አለብህ። ምናልባትም እምነትህ የተመሠረተው በአውሮፕላን ነጂው የደኅንነት ሪከርድና የአውሮፕላኑ ባለቤት በሆነው አየር መንገድ ላይ ይሆናል። ይሁንና፤ የአውሮፕላኑና የአውሮፕላን አብራሪው አስተማማኝ መሆን ወይም አለመሆን የሕይወትና የሞት ጉዳይ ሊሆን ይችላል።

በግል ችግርህ ጊዜ እንደሚረዳህ ልትታመንበት የምትችለው ሰው ምንኛ አስፈላጊ ነው! በእግዚአብሔር ፊት ኃጢአትህን እንደሚያስተሰርደልህ ልትታመንበት የምትችለው መኖሩ ምንኛ አስፈላጊ ነው!

እውን ሰዎችን በችግራቸው ጊዜ ሊረዳቸው የሚችለው ማን ነው? ጸሎታቸውን የመመለስ ኃይል ያለው ማን ነው? የሰዎችን ኃጢአቶች ይቅር ብሎ የዘላለምን ሕይወት ሊሰጣቸው የሚችል ማን ነው? ሰዎች በማን ሊያምኑና ከመራራ ኃዘን ሊጠበቁ ይችላሉ? ሁሉም ሰው የእምነት ዘይቤ አለው። ጥያቄው ግን የእምነቶችህ ውጤቶች ምን ያስከትላሉ የሚለው ነው። እምነትህ ዘላለማዊ ሕይወት ያስከትል ይሆን ወይስ ዘላለማዊ ሞት?

የሰው እምነት ማረጋገጫ የሚመጣው በችግር ቀን ነው። አንድ ሰው ትልቅ ችግር በሚያጋጥመው ወቅት ፊቱን የሚመልሰው እውነተኛ እምነት ወደ ጣልበት ሰው ወይም ነገር ነው።

ሁሉም ሰው በአንድ ነገር ወይም በአንድ ሰው ያምናል። ለብዙ ሰዎች እምነታቸው የመነጨው ከሌሎች ሰዎች ከሰሙት ነገር ነው። ብዙ ጊዜ የተናገሩት ሰዎች ራሳቸው በመታለል እውነቱን ሳያውቁት ይቀራሉ። ስለ ሆነም፤ እውነቱን ማመን በጣም አስፈላጊ ነው። ይሁንና፤ እውነቱ ምንድን ነው? ከሁሉም የሚልቀው እውነታ ምንድን ነው?

ለ. እውነት ምንድን ነው?

እውነት ውሸት ወይም ስሕተት ከሆነው አሳብ በተቃራኒ የሚታይ ትክክለኛ ነገር ነው። እውነት የሕይወትን የመጨረሻ እውነታዎች የሚመለከት አሳብ ነው። እውነት ከመጨረሻው የላቀ እውነታ ጋር ስለሚሄድ፣ የሰውን ፍጻሜ ይወስነዋል።

አንዳንድ ሰዎች አንድ ነገር በክፍል መምህር እፍ ከተነገረ ወይም በመጽሐፍ ውስጥ ከተጠቀሰ እውነት እንደ ሆነ ያስባሉ። የሚያሳዝነው ግን ሁልጊዜም እንደዚያ አለመሆኑ ነው። አንዳንድ ጊዜ መምህሩም ራሱ ስሕተት የሆነውን ትምህርት ይቀበልና ለሌሎችም ይህንኑ ስሕተት ያስተምራል። አንዳንድ ጊዜ ጸሐፊው ራሱ እውነቱን ስለማያውቅ፣ መጻሕፍቱም እውነት ያልሆነውን አሳብ ያቀርባሉ። በሌላ ጊዜም ሰዎች ሆን ብለው ሌሎችን ለማታለል ይሞክራሉ።

ከዚህ በታች እውነት ባለመሆኑ ያመኑበትንም ብዙ ሰዎች የጎዳ አንድ ምሳሌ ቀርቦአል። በበርካታ አውሮፓውያንና አሜሪካውያን ምሁራን ዘንድ፣ መጽሐፍ ቅዱስ እንደሚያስተምረው ሳይሆን፣ የትክክለኛና ስሕተተኛ ነገር ፍጹማዊ መመዘኛዎች የሉም የሚል አምነት ይታያል። እነዚህም ሰዎች እግዚአብሔር ለባሕርያቸው በኃላፊነት እንደሚጠይቃቸው አያምኑም። ከራሳቸው አሳብ ባሻገር፣ ስሕተትና ትክክል የሆነውን ነገር ለመለካት መመዘኛ የላቸውም። ትክክልና ስሕተት ስለ ሆነው ነገር የራሳቸውን ደንቦች ያወጣሉ።

እነርሱ የሚያወጡአቸው ደንቦች በግል ሊያደርጉአቸው የሚፈልጉአቸው ነገሮች ናቸው። ዛሬ በሰሜን አሜሪካ እንዲህ የሚል አንድ የታወቀ አባባል አለ፡- «መልካም መስሎ ከተሰማህ አድርገው።» ይህንኑ የሞኝነት አሳብ መከተል በአውሮፓና አሜሪካ የከፋ ወሲባዊ ኃጢአት አስተከትሏል። በምዕራቡ ማኅበረሰብ ውስጥ የቤተሰብን መፈራረስ አንሰራፍቷል። ሰዎች እግዚአብሔር ለባሕርያቸው በኃላፊነት እንደሚጠይቃቸው ስለማያምኑ፣ ቤተሰቦች በዝሙት ፍች ጦስ በመለያየት ላይ ይገኛሉ። ከእግዚአብሔር እውነት ይልቅ በራሳቸው አሳቦች ያምናሉ። መጽሐፍ ቅዱስ፣ «በገዛ ልቡ የሚታመን ሰው ሰነፍ ነው» ይላል (ምሳሌ 28:26)። ይህ ጥቅስ ዛሬ በብዙ የዓለም ክፍሎች እውነትነቱን እያስመሰከረ ነው።

ሐ. እውነትን ከወዴት ልናገኝ እንችላለን?

አንድ ሰው እውነትን እንዳመነ እርግጠኛ የሚሆነው እንዴት ነው? ከዚህ በፊት፣ አፍሪካውያን ምን እንደሚያምኑ ለመወሰን የሕዝቦቻቸውን ባህል መለስ ብለው ይመለከቱ ነበር። በበርካታ ባህላዊ አፍሪካዊ ማኅበረሰቦች ውስጥ፣ የእውነት አሳብ፣ ከሽማግሌዎች ወይም ከጎሳው ቅድመ-ወላጆች ሕይወትና ሰብአዊ ልምዶች ጋር በተያያዘ መልኩ፣ ከአንዱ ትውልድ ወደ ሌላው ሲወርዱ ከመጡ ተረቶችና አፈ ታሪኮች ጋር የተያያዘ ነው። በዘመናዊቷ አፍሪካ፣ ይህንን ወይም ያንን እናምናለን ብለው የሚግኙ በተለይም ብዙ አዳዲስ የፖለቲካ ድምፆች ይደመጣሉ። ዛሬ ለአፍሪካውያን ብዙ የማሳመኛ አሳቦች ይቀርቡላቸዋል።

በተጨማሪም፣ አያሌ ሃይማኖቶች የራሳቸው የሆኑ የተቀደሱ ጽሑፎች አሉላቸው። እንዲሁም ብዙ ሰዎች የእግዚአብሔር ነቢያት እንደ ሆኑ ይናገራሉ። በእውነቱ ትክክለኛው ማን ነው? እውነቱን በርግጠኛነት የምንለደበት መንገድ ይኖር ይሆን?

ኢየሱስ፡ «እኔ ለእውነት ልመሰክር ስለዚህ ተወልጃለሁ» ብሏል (ዮሐ. 18:37)። ኢየሱስ ይህንን ሲናገር፣ የርም ባለሥልጣን የሆነው ጴጥጤናዊው ጳጳሳው፡ «እውነት ምንድን ነው?» ሲል ጠየቀው (ፉ. 38)። ጳጳሳው ከሁሉም ስለ ላቀው የመጨረሻ እውነታ እየጠየቀው ነበር። የፖለቲካ ሰው እንደ መሆኑ፣ ጳጳሳው ብዙዎቹ ሰዎች እንደ ራሱ ውሸታዎች እንደ ሆኑ ያውቅ ነበርና። ኢየሱስ ወይም ሌላ ማንኛውም ሰው እውነቱን ብቻ እንደሚናገር ለማመን ከበደው።

ኢየሱስ ለእውነት ሊመሰክር እንደ መጣ ነገረው። እንዲሁም፡ «እኔ መንገድና እውነት ሕይወትም ነኝ» ብሏል (ዮሐ. 14:6)። አክሱም፡ «በእኔ በቀር ወደ አብ የሚመጣ የለም» ብሏል። ኢየሱስ እንዲህ ዓይነቱን አባባል ሊያረጋግጥልን ይችላል ይሆን?

ኢየሱስ ትክክል ከነበር፣ ሌሎች የሃይማኖት መሪዎችና በርካታ የጎሳ መሪዎችም ሳይቀሩ በስሕተት ጎራ ይገኛሉ ማለት ነው - ኢየሱስ ለእነርሱ ሌላ ዕድል እንደሚኖራቸው አልገለጠም ነበርና። በዮሐንስ 10:8 ላይ ኢየሱስ፡ «ከእኔ በፊት የመጡ ሁሉ ልቦችና ወንበዴዎች ናቸው . . . በሩ እኔ ነኝ! በእኔ የሚገባ ቢኖር ይድናል» ብሏል። ኢየሱስ ክርስቶስ ወደ እግዚአብሔር አብ የሚያደርስ መንገድ ነው? እውን ሕይወትን የሚሰጠው እርሱ ብቻ ነው? የክርስቶስን አባባሎች እንዴት ልንፈትን እንችላለን?

የአንድን ሰው የባሕርይ መልካምነትና ጥንካሬ እንዴት ለመፈተን ይቻላል? መልካም ባሕርይና ለበጎ ምግባር ተጠናክሮ መነሣት በጣም አስፈላጊዎች ናቸው። በታሪክ እውን በባሕርይ ፍጹም የነበረው ማን ነው? በታሪክ ኃይሉን ሌሎችን ለመርዳት ብቻ የተጠቀመው ማን ነው? በችግራ ጊዜ እኔን ለመርዳት ኃይል ያለው ማን ነው? ጸሎቶቼን ለመመለስ ኃይል ያለው ማን ነው?

በአፍሪካ ኃይል አስፈላጊ ነው። እንዲሁም፡ ኃይል ሰዎችን ሊያታልል ይችላል። ምትሐታዊ ተግባራትን ለማከናወን ወይም ርግማንን ለማወጅ ኃይል የሚጠቀሙ ሰዎችም አሉ። አንዳንዶች በሽታን የመፈወስ ኃይል አላቸው። እንግዲህ እንዲህ ዓይነት ሰዎች ኃይል አላቸው። ይሁንና፡ ኃይላቸውን የሚጠቀሙት እንዴት ነው? ኃይላቸውን ለሌሎች ለሚበጅ ተግባር ብቻ ይሆን የሚጠቀሙት? ወይስ ለራሳቸው ጥቅም፤ ወይም ገንዘብ ለማግኘት? ባሕርይና ኃይል የሚፈተነው እንግዲህ በዚህ ነው።

የእግዚአብሔር ኃይል ከማንኛውም ሌላ ኃይል እንደሚልቅ ሁሉም ይረዳዋል። ይሁንና፡ እግዚአብሔር ኃይሉን የሚጠቀመው ለሰው ለሚበጅ ተግባር ነው። አንድ ሰው ከእግዚአብሔር እውነቱን እንደተቀበለ ቢናገር፡ ኃይሉን የሚጠቀመው ለሌሎች ለሚበጅ ተግባር እንጂ፡ ለራሱ ጥቅም እንዳልሆነ የሚያመለክት መረጃ ማግኘት አለብን። በታሪክ እንዲህ ዓይነት ሰው ታይቶ ያውቃል? ማን እውነት እንዳለው ለማወቅ፤ እስኪ ኢየሱስ ክርስቶስን ከሌሎች እውነትን እንደሚያስተምሩ ከሚናገሩ ሰዎች ጋር በአጭሩ እናነጻጽር። እስኪ ኃይሉን ለሌሎች ለሚበጅ ተግባር ብቻ ማን እንዳየለው እንመልከት። እስኪ ጸሎት የመመለስ ኃይል ያለው ማን እንደሆነ እንመልከት።

ኢየሱስ ከሌሎች የሃይማኖት መምህራን ጋር ሲወዳደር

በታሪክ ከድንግል የተወለደ ሌላ ሰው ማን ነበር? እንደ ኢየሱስ ለሌሎች የሚበጅ ተግባር የፈጸመና ኃጢአት የሌለበትና ፍጹም ሕይወት የኖረው ሌላ ሰው ማን ነው? የሂንዱው አምነት ክሪሽና ለተከታዮቹ ማዕበሉንና ሞገዱን ጸጥ ያሰኘው መቼ ነበር? መምህር ኮንፊዩሽዩስ ትምህርቱን ለሚከታተሉ ከ5000 ለሚበዙ ወንዶችና ሴቶች እንጂራ አጥግቦ ያስተረፋቸው መቼ ነበር? የቻይናው ግሏ ስቱንግ የሚጥል በሽታ ያደረበትን ሰው የፈወሰው መቼ ነበር? ማርክስ ወይም ሌኒን የመበለቲቱን ብቸኛ ልጅ ከሙታን ያስነሡት መቼ ነበር?

ከኢየሱስ በስተቀር በታሪክ የተጠቁትን ሰዎች የእርዳታ ጣር ጩኸት ሰዎች የመለሰ ግን ነበር? ከእብዱ ሰው እጅግ በርካታ አጋንንት አውጥቶ ጤንነቱን የመለሰለት የትኛው ነቢይ ነበር? የሰርግ ሥነ-ሥርዓታቸውን ለግሪክ-ብሩ መሸሮች ደስታ ይሆን ዘንድ፣ ለድስት የድንጋይ ጋኖች ውኃ ወደ ወይን ጠጅ የለወጠው የትኛው መምህር ወይም ሃይማኖታዊ መሪ ነበር? መሐመድ ለሰው ልጆች ኃጢአት የሞተው መቼ ነበር? መሐመድ ለሰዎች ዘላለማዊ ሕይወት ለመስጠት ከሙታን የተነሣው መቼ ነበር?

የእነዚህ ጥያቄዎች መልሶች ኢየሱስ ክርስቶስ በምድር ላይ ከኖሩት ሰዎች ሁሉ እንደግለሰብ ያሳያሉ። ከኢየሱስ በቀር እነዚህን ነገሮች ያደረገ ግንኙ አልነበረም። በበሽታ፣ በጋዘንና ሞት ላይ ኃይል ያለው ኢየሱስ ብቻ ነው። በአጋንንትና በተፈጥሮ ኃይላት ላይ ኃይል ያለው ኢየሱስ ብቻ ነው። ኢየሱስ የቸግርተኛ ሰዎችን ጸሎት ለመመለስ ኃይሉን ተጠቅሟል። በሞትና ሕይወት ላይ ሥልጣን ያለው ኢየሱስ ነው። ኢየሱስ በተአምራቱ በምድርና በሰማይ ላይ ሥልጣን እንዳለው አሳይቷል (ማቴ. 28:18)። ይሁንና፣ ኢየሱስ ሥልጣኑን የተጠቀመው ለሰው ልጆች በጎነት ብቻ ነው። ከኢየሱስ ጋር የግሪክዳደር ሌላ የሃይማኖት መምህር ግን ነው?

በፍቅር ተግባራቱና በኃይሉ፣ ኢየሱስ የግሪክዳደርን ነገር እውነትነት አረጋግጧል። ከድንግል መወለዱ፣ ኃጢአት ያልነካው ሕይወቱ፣ የፍቅርና የምሕረት ተአምራቱ፣ የኃጢአታችን ስርየቱ፣ ለሕዝብ መራራቱ፣ በሽታቸውን መፈወሱ፣ ጸሎታቸውን መመለሱ፣ ልቡ ለተሰበረበት ደስታን መልሶ ለመፈንጠቅ መቻሉ፣ በተፈጥሮ ላይ ኃይል መሆኑ፣ በአጋንንት ላይ ግዮሉ፣ ለኃጢአታችን መሞቱና ከሙታን መነሣቱ፣ ይኼ ሁሉ ኢየሱስ ብቻ መንገድ፣ እውነትና ሕይወት እንደ ሆነ ያረጋግጣል። እነዚህ ነገሮች እርሱ ብቻ የሰው ልጅ አዳኝ እንደ ሆነ ያረጋግጣሉ። ሰዎች ሊታመኑበትና ከትካዜ ሊጠብቁ የግሪኮች በእርሱ ብቻ ነው።

በክርስቶስ ግመን፣ ቀደም ሲል በተጠቀሰው ምሳሌ እንደ ተገለጸው ይባልጥ በእውርፕላንና በእውርፕላን ነጂው እንደግመን ነው። ይህም ግለት አንድ ችግር ወይም ቀውጢ ሁኔታ በግሪክስትበት ጊዜ የግሪክዳደርን እንደግሪክዳደር እናምናለን ግለት ነው። እንዲሁም፣ በቸግር ውስጥ በምንሆንበት ጊዜ እንደግሪክዳደር እናምናለን ግለት ነው። ክርስቶስ ሰው የሆነ አምላክ እንደ ሆነ እናምናለን ግለት ነው። በፈንታችን በመስቀል ላይ የሞተው እርሱ እንደ ሆነ እናምናለን ግለት ነው። ከሙታን እንደ ተነሣና ሞትን እንዳሸነፈ እናምናለን ግለት ነው። ኃጢአታችንን ይቅር እንደግለን እናምናለን ግለት ነው። በምትሐቶች፣

ወይም በሥርዓቶች፣ ወይም በቅድመ-ትውልድ መንፈሶች፣ ወይም በጠንቋዮች ከማመን ይልቅ፣ በእርሱ እናምናለን ማለት ነው። በክርስቶስ ማመን ማለት በዚህ ሕይወትና ከሞትንም በኋላ ስለሚፈጸምብን ነገር ሁሉ በእርሱ ላይ እንደገፋለን ማለት ነው።

ኢየሱስ ከሌሎች በታሪክ ታላላቅ ሃይማኖታዊ መምህራን ከነበሩት ሁሉ የተለየ ነበር፤ ይህም ሌሎች የእግዚአብሔርን ቃል ሲያስተምሩ፣ እርሱ ግን የእግዚአብሔር ቃል በመሆኑ ነው (ዮሐ 1:1፣ 14፤ ራእይ 19:13)። ቁርዓንም እንኳ ኢየሱስ የእግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ ይመሰክራል (ሱረቱ 4:171)። ሌሎች ስለ እውነት የሰበኩ ሲሆን፣ እውነቱ ግን ኢየሱስ ነበር (ዮሐ. 14:6፤ 18:37)። ሌሎች ሰዎች እንዴት እንደሚኖሩ የተናገሩ ሲሆን፣ ኢየሱስ ግን ከማንኛውም ሰው በተለየ ሁኔታ ኃጢአት ያልነካውን ፍጹም ሕይወት ኑሮአል። ሌሎች ነቢያት ለሰዎች ስለ እግዚአብሔር ያስተማሩ ሲሆን፣ ኢየሱስ ግን ራሱ እግዚአብሔር በመሆኑ እግዚአብሔርን ለሰዎች ገልጾላቸዋል (ዮሐ. 1:1፤ ቆላ. 2:9)።

የኢየሱስ ተአምራት ማረጋገጫ

የአንድ ሰው ቃላት እውነተኛነት ከሚፈትንባቸው መንገዶች አንዱ፣ የሰውዬው ጠላቶች የሚናገሩትን በመስማት ነው። ይህ ዘወትር በፖለቲካ ሕይወት ሲፈጸም እናያለን። አንድ የፖለቲካ ሰው ስለ ራሱ ወይም ስለ ፓርቲው አያሌ ነገሮችን ይናገራል፤ ይሁንና፣ ብዙም ሳይቆይ ጠላቶቹ ደስ የማያሰኙና ያ የፖለቲካ ሰው ሊደብቃቸው የሚፈልጋቸውን ሐቆች ገሃድ ያወጣሉ።

ጸሐፊችና ፈሪሳውያን ኢየሱስን አጥብቀው ይቃወሙት ነበር። ከተራው የእስራኤል ሕዝብ ጋር ያለው እውቅናና ተወዳጅነት አስቀንቶአቸው ነበር። ሃይማኖታዊ ግብዝነታቸውንና ትዕቢታቸውን ያጋልጥ ነበረና፣ አምርረው ጠሉት። የክርስቶስን ተአምራት ፋርሽ ለማድረግ የሚሻ ሰው ቢኖር ከጸሐፊችና ፈሪሳውያን ሊቀድም አይችልም ነበር። እስኪ እነዚህ የክርስቶስ ጠላቶች በተአምራቱና መልካም ሥራዎቹ ላይ የሚሰነዝሩአቸውን ቃላት እንመልከት። ተአምራት እንደ ሠራ ከደው ይሆን? መልካም ሥራዎችን ፍጹም እንዳልሠራ ተናግረው ይሆን?

እስኪ በዮሐንስ 10:32 ክርስቶስ ላቀረበላቸው ጥያቄ፣ ጠላቶቹ የሰጡትን ምላሽ እንመልከት። ጥያቄው፣ «ከአባቴ ብዙ መልካም ሥራ

አሳየኋችሁ! ከእነርሱ ስለ ማናቸው ሥራ ትወግሩኛላችሁ?» የሚል ሊሆን፤ የጠላቶቹ መልስ የሚከተለው ነበር፡- «ስለ መልካም ሥራ አንወግርህም! ስለ ስድብ አንተም ሰው ስትሆን ራስህን አምላክ ስለ ማድረግህ ነው እንጂ» (ዮሐ. 10:33)። በመልሳቸው፤ እንደ እውነቱ ከሆነ ኢየሱስ ታላላቅ ተአምራትን እንደ ፈጸመ አምነው ተቀብለዋል። ይሁንና፤ እነዚህን ተአምራት ለመሥራት የቻለበትን ምክንያት ለመቀበል አልፈለጉም። የሚያስደንቀው እውነት ይህ ነው - የክርስቶስ ጠላቶች ያስቀመጡአቸው ዓረፍተ ነገሮች ኢየሱስ በትክክል ሰዎችን ለመርዳት ታላላቅ የፍቅርና የሥልጣን ተአምራት እንዳደረገ ከሚያሳዩ እጅግ ጠንካራ ታሪካዊ ማረጋገጫዎች አንዳንዶቹ ሆነው መገኘታቸው ነው!

የክርስቶስ ጠላቶች ኃጢአት ካልነካው ሕይወቱ ጥፋት ሊያገኙ አልቻሉም ነበር። በዮሐንስ 8:46 ኢየሱስ፤ «ከእናንተ ስለ ኃጢአት የሚወቅስኝ ማን ነው?» በማለት ጠይቋል። አሁንም የክርስቶስ ጠላቶች ከሕይወቱ የማንኛውንም ኃጢአት መረጃ በማግኘት ጥፋተኛ ሊያደርጉት አልቻሉም ነበር። ይልቁንም የአምላክነት እዩኝታውን በመቃወም፤ ሊወግሩት ድንጋይ አነሡ (ዮሐ. 8:59)። በመሆኑም፤ እጅግ የከፉ ጠላቶቹ ሳይቀሩ ኃጢአት-አልባነቱን ተቀብለው ነበር። ቁርዓንም እንዲሁ የኢየሱስን «ጥፋት-አልባነት» ያስተምራል (ሱረቱ 19:19)።

እስቲ በታሪክ ውስጥ እንዲህ ዓይነት ሁኔታ ስላጋጠመው ሌላ ሰው ለማስብ ሞክር። አንድ ሰው ኃጢአት ሠርቶ እንደማያውቅ ቢናገር፤ የዚያ ሰው ጠላቶች ወዲያው የጥፋቶቹን መረጃዎች አከታትለው ያቀርቡበታል። ቁርዓንም እንኳ የመሐመድን ተራ ሰው መሆን በጸጋ ይቀበላል (ሱረቱ 47:19፤ 48:1-2)። ኢየሱስ ግን ኃጢአት-አልባ በመሆኑ፤ በእርሱ ላይ ምንም ክስ ሊቀርብበት አይችልም። እነዚህን ሁሉ ሐቆች አጣምረን ስንመለከት፤ ኢየሱስ ስለ ራሱ እንደ ተናገረው ፍጹም ሰው እንደ ነበር እንረዳለን። እርሱ የሰማይና የምድር ጌታ፤ የዓለም መድኃኒት ነው!

መ. የምናምነው ነገር በተግባራታችን ላይ ተጽዕኖ የሚያሳድረው እንዴት ነው?

አስቀድመን እንደ ተመለከትነው የምናምነው ነገር ተግባራችንንና ማንነታችንን ይወስነዋል። ሰዎች የሚያደርጉትን ነገር በዚያው መንገድ የሚያደርጉት ለምንድነው? ይህ የሚሆነው እውነት ነው ብለው በልባቸው

ውስጥ ካስቀመጡት መመሪያ የተነሣ ነው። የዚህ ተግባር አሳዛኝ ምሳሌ በሰው መፈጠር ወቅት ተፈጽሞአል። በዔድን ገነት ሰይጣን ለሔዋን «ሞትን አትሞቱም» (ዘፍ. 3:4) ባላት ጊዜ ከእግዚአብሔር እውነት ይልቅ ይህንኑ የሰይጣንን ውሸት አመነች። ይህንኑም ውሸት ስላመነች፡ የእግዚአብሔርን ትእዛዝ በመተላለፍ እግዚአብሔር ከከለከለው ዛፍ ፍሬ ወስዳ በላች (3:6)። ከዚህም የተነሣ፡ እግዚአብሔር እንደ ተናገረው (2:17) ሞት በሰው ልጆች ሁሉ ላይ ደረሰ (ሮሜ 5:12)።

ይህ መጽሐፍ በክርስቲያን እምነትና በክርስቲያን ባሕርይ መካከል የሚገኘውን ግንኙነት ግልጽ ለማድረግ ይጥራል። ሥነ-መለኮት ስለ እግዚአብሔር የሚጠኑ አሳቦች ብቻ የሚስተናገዱበት አይደለም። ከዚህ በተጨማሪ፡ ሰዎች ከሕያውና እውነተኛው አምላክ ጋር የግል ግንኙነት ሲኖራቸው ሥራቸው ምን እንደሚመስል የሚከታተል ተግባራዊ ጥናትም ነው።

ስለ እግዚአብሔር ምን ታምናለህ? ስለ ሰውስ ምን ታምናለህ? ስለ ሕይወትና ሕይወት ከየት እንደመጣ ምን ታምናለህ? ስለ ኃጢአት፡ በሽታ፡ ኃዘንና ሞት ምን ታምናለህ? ስለ መናፍሰትና የመናፍሰት ዓለም ምን ታምናለህ? ስለነዚህ ነገሮች ያለህ እምነት ሕይወትህን የምትኖርበትን ሁኔታና ከሞትህም በኋላ የዘላለሙን ጊዜ የምታሳልፍበትን ስፍራ ስለሚወስን፡ ይህ መጽሐፍ እነዚህንና ሌሎችንም አስፈላጊ የሕይወት ጥያቄዎች ይመልከታል።

ሠ. እውነት የሆነውን ነገር ስታምን ምን ይከሰታል? ውሸት የሆነውንስ ስታምን?

የምታምነው ነገር የሞትና የሕይወት ጉዳይ ነው። ከብዙ ዓመታት በፊት የሕክምና ዶክተሮች በሽታ የሚመጣው በደም ውስጥ ከሚገኝ አንድ ነገር እንደ ሆነ ያምኑ ነበር። ምንም እንኳ እምነታቸው እውነት ቢሆንም፡ በዚያን ጊዜ የነበሩ ዶክተሮች በደም ውስጥ የተበላሸውን ነገር እንዴት እንደሚያድኑ አያውቁም ነበር። ከዚህም የተነሣ፡ አንድ ሰው በሚታመምበት ጊዜ በሽታውን ለማስወገድ እንዲቻል፡ በቂ ደም ከሰውዬው ሰውነት መወገድ አለበት ወደሚል እምነት አመሩ! ይህም ተግባር የመጀመሪያው የዩናይትድ እስቴትስ ፕሬዝዳንት በነበሩት ጆርጅ ዋሽንግተን ላይ በሕክምና ዶክተር አማካኝነት ተፈጽሞባቸዋል። ዋሽንግተን በሽምግልና ዘመናቸው ሕመም ይሰማቸው ነበር። በመሆኑም፡

መጽሐፍ ቅዱሳዊ ክርስትና በአፍሪካውያን ዕይታ

ዋሽንግተንን ያከመው ዶክተር ሕይወታቸውን ለማትረፍ ቢሻም፣ ያመነበት የአሠራር መንገድ የተሳሳተ ስለ ነበር፣ ደም ፈሰቸው እንዲዋቱ አደረገ።

በመንፈሳዊ ጉዳዮችም ይኼ ተመሳሳይ ሁኔታ ሊፈጸም ይችላል። በጣም ታማኝ ልንሆንና ዳሩ ግን ታማኝነታችን በስሕተት ላይ በመመሥረቱ ወደ ዘላለም ሞት ለናመራ እንችላለን። በዮሐንስ 8:24 ኢየሱስ፣ «እኔ እንደ ሆንሁ ባታምኑ በኃጢአታችሁ ትሞታላችሁ» ብሏል።

ረ. ማንን እንመን?

እውነት ያለውና ልንታመንበት የሚገባው ማን ይሆን? የእግዚአብሔር ቃል፣ «እንድንበት ዘንድ የሚገባን ለሰዎች የተሰጠ ስም ከሰማይ በታች ሌላ የለምና» ይለናል (ዮሐ. 4:12)። ያ ስም ቡድሃ አይደለም። ማርከስ ወይም መሐመድም አልሆነም። ያ ከሰዎች ሁሉ በላይ የሆነው ስም ኢየሱስ ክርስቶስ ነው (ፊልጵ. 2:9)። ኢየሱስ፣ «በሩ እኔ ነኝ፤ በእኔ የሚገባ ቢኖር ይድናል» ብሏል (ዮሐ. 10:9)።

ኢየሱስ የሰማይና የምድር ጌታ ነው። በሰማይና በምድር ምላስ ሁሉ የኢየሱስን ጌትነት የሚመሰክርበት ቀን ይመጣል (ፊልጵ. 2:9-10)። የሚያሳዝነው ግን ብዙዎቹ ጌትነቱን የሚመሰክሩ ቢሆንም፣ የራሳቸው ጌታ ግን እንደ ሆነ ሊናገሩ አይችሉም። ኢየሱስ፣ «በዚያ ቀን ብዙዎች፡- ጌታ ሆይ፣ ጌታ ሆይ፣ ይሉኛል። የዚያን ጊዜም፡- ከቶ አላወቅኋችሁም፤ እናንተ ዓመፀኞች ከእኔ ራቁ ብዬ እመሰክርባቸዋለሁ» ብሏል (ማቴ. 7:22-23)።

ይሁንና፣ ኃጢአታቸውንና ይቅርታው እንደሚያሻቸው ለመናዘዝ አሁን ራሳቸውን በፊቱ ላዊረዱትና እርሱንም ጌታቸውና አዳኛቸው አድርገው ለተቀበሉት፣ እውነትም ጌታቸው ይሆንላቸውና የዘላለምን ሕይወት ያወርሳቸዋል (ዮሐ. 1:12፤ 3:16)።

ማጠቃለያ

ዛሬ በዓለም እውነትን ይዘናል የሚሉ ብዙዎች አሉ። እንግዲህ፣ ማንን እንመን? እውነትን ከወደት እናገኛለን? እውነትስ ራሱ ምንድን ነው?

እውነት ትክክለኛ የሆነውን አሳብ የሚያቀርብ ዓረፍተ ነገር ነው። ምንም እንኳን በታሪክ አያሌ የሃይማኖት መምህራንና ነቢያት እውነትን እናስተምራለን ብለው ቢነሡም፤ እንደ ተናገረው በፍጹም ፍቅር፤ በፍጹም ቅድስናና በፍጹም ኃይል ሕይወቱ መንገድ፤ እውነትና ሕይወት መሆኑን ያረጋገጠው ኢየሱስ ክርስቶስ ብቻ ነው (ዮሐ. 14:6)። በታሪክ ኢየሱስን ከሌሎች ሰዎች ጋር ስናወዳድር፤ እንደ እርሱ ያለ ማንም እንዳልነበር እንረዳለን።

የምናምነው ነገር እውነት የመሆኑ ጉዳይ በጣም ወሳኝ ነው። ተግባሮቻችን የሚመነጩት እውነት ነው ብለን ከምናምነው ነገር ነው። እውነት የሆነውን ማመናችን እጅግ አስፈላጊ ሲሆን፤ ይህ ካልሆነ ግን ለዘላለሙ ሕይወታችንን እናጣለን። በኢየሱስ ክርስቶስ ብናምን፤ እውነትን፤ ለኃጢአታችን የእግዚአብሔርን ይቅርታና ከእግዚአብሔር ጋር ለዘላለም የመኖርን በረከት እናገኛለን።

በምዕራፍ 1 ላይ የተመሠረቱ የመወያያ ጥያቄዎችና መልመጃዎች

1. በትምህርት ቤትህ ውስጥ «እርሱ ዓለምንና በውስጡ ያሉትን ሁሉ ስለ ፈጠረ፤ መንገዶች ሁሉ ወደ እግዚአብሔር ያመራሉ፤ ለእርሱ ታማኝ እስከ ሆንህ ድረስ፤ የትኛውንም ሃይማኖት ብትከተል ለውጥ የለውም» ለሚልህ ሰው ምን ምላሽ ትሰጣለህ?

2. የአንድ ዩንቨርስቲ ፕሮፌሰር፤ «ዘመናዊ ሳይንስ መጽሐፍ ቅዱስን ፋርሽ አድርጎታል። በመሆኑም፤ ለሰው ልጅ ችግር መፍትሔ የሚገኘው የበለጠ ምርምርና የተሻለ ትምህርት ሲቀርብ ብቻ ነው» ይላል። የዚህን ፕሮፌሰር አሳብ ለማምከን፤ በቡድኑ ፊት ምላሽ ሰጥ።

3. አንድ ሙስሊም ተማሪ፤ «ኢየሱስ ነቢይ እንደ ነበር እናምናለን፤ ይሁንና፤ መሐመድ የመጨረሻውና ከነቢያትም ሁሉ የሚልቅ ነው» ይላል። ለዚህ ሰው ምን ዓይነት ምላሽ ትሰጣለህ?

4. የአንድ ትምህርት ቤት የሃይማኖት መምህር፤ «ብሉይ ኪዳን ለአይሁዶች ክርስትና መዘጋጃ እንደ ነበረው ሁሉ፤ የአፍሪካ ባህላዊ ሃይማኖትም ለአፍሪካውያን ክርስትና መዘጋጃ ነው» ይላል። አራት አራት አባላት በሚገኙበት ቡድን ተከፋፍላቸው 1ኛ ነገሥት 18:17-39 በክፍል

መጽሐፍ ቅዱሳዊ ክርስትና በአፍሪካውያን ዕይታ

ውስጥ አጥኑና መጽሐፍ ቅዱስ ለዚህ ዓረፍተ ነገር የሚሰጠውን ምላሽ አግኙ።

5. በአፍሪካ ሕይወት ከመጽሐፍ ቅዱስ ምላሽ የሚሹትን ተግባራዊ ችግሮች ዘርዝሩ። ሦስት አባላት በሚገኙበት ቡድን ተከፋፈሉና ለእነዚህ ችግሮች መጽሐፍ ቅዱስ የሚሰጠውን ምላሽ አግኙ።

6. ሦስት አባላት በሚገኙበት አካል ቡድን ተከፋፈሉና እያንዳንዱ ቡድን የሚያውቃቸው ሰዎች የሚከተሉአቸውን የሐሰት እምነቶች ይዘርዝሩ። ከዚያም እነዚህ እምነቶች ለተግባራቸው እንዴት ወሳኝ እንደ ሆኑ አሳዩ።

7. በአፍሪካ «እውነት» ምንድን ነው? ወደ እውነት ግንዛቤ እንዴት ትደርሳለህ?

8. ኢየሱስ ከመናፍስት፣ ቅድመ-ትውልድና አግልክት የሚለየው በምን መንገዶች ነው?

SUGGESTED FOR FURTHER READING

Kato, Byang. Theological Pitfalls In Africa. Kisumu; Kenya: Evangel Publishing House, 1975.

McDowell, Josh. Evidence That Demands A Verdict. Amersham: Scripture Press, 1990.

McGrath, Alistair. Explaining Your Faith. Leicester: InterVarsity Press, 1995.

Parrinder, Edward G. Africa's Three Religions. London: Sheldon Press, 1976.

ምዕራፍ 2

መጽሐፍ ቅዱስ - የእምነታችን መሠረት

ማጋጂ፡- «መስሊሞች አገሪቱ ልትመራ የምትችለው በመስሊም ሕግ መሠረት እንደ ሆነ የሚናገሩት ለምንድን ነው?»

ንያንዘት፡- «ዓደኛዬ ሳኑሲ ቁርዓን ከእግዚአብሔር ዘንድ ለነቢዩ መሐመድ የወረደ መለኮታዊ መገለጥ እንደ ሆነ ይናገራል። ይህም ቁርዓን የእግዚአብሔርን ሕግና እግዚአብሔር ለሰው ልጆች ያለውን ፈቃድ እንደሚይዝ ይናገራል። የእርሱን ፈቃድ ባንጠብቅና በቁርዓኑ በተገለጹት ሕግጋቱ ባንኖር፤ ሁላችንም በእግዚአብሔር እንቀጣለን።»

ማጋጂ፡- «ይሁንና ዓደኛዬ ፒተር መጽሐፍ ቅዱስ ከእግዚአብሔር የተሰጠ መለኮታዊ መገለጥ እንደ ሆነና እግዚአብሔርን ለማወቅም ሆነ ደኅንነቱን ለማግኘት፤ መጽሐፍ ቅዱስን ማመን እንዳለብን ይናገራል። የሁለቱንም መጻሕፍት ክፍሎች አነብ ነበርና፤ ከመለኮታዊ ምንጭ የተቀዱ ይመስላሉ። እንግዲህ፤ የትኛው ከእግዚአብሔር እንደ ሆነ እንዴት እናውቃለን?»

ንያንዘት፡- «ለዚህ ጥያቄ የሚሆን መልስ የለኝም። እኛ ግን በመንደራችን የምንከተለው አምልኮ ሽማግሌዎቻችን በአፈ-ታሪክ ያስተላለፉልንን ነው።»

አብዛኛዎቹ ታላላቅ የዓለም ሃይማኖቶች የራሳቸው የሆኑ አፈ-ታሪኮችና የተቀደሱ ጽሑፎች አሉአቸው። ተከታዮቻቸውም የእነዚህን ባህላዊ ታሪኮችና መጻሕፍት ከእግዚአብሔር ዘንድ መገኘት ይናገራሉ። አንድ ሰው ከእነዚህ መጻሕፍት የትኛው በትክክል ከእግዚአብሔር እንደ መጣ የሚያውቀው እንዴት ነው? እውነትን እንድናገኝ ከተፈለገ፤ ይህ አስፈላጊ ጥያቄ ነው። በመሆኑም፤ በዚህ ምዕራፍ የሚከተሉትን ጥያቄዎች እንመለከታለን፡-

ሀ. መጽሐፍ ቅዱስ እንዲያው የሰዎች ቃል ሳይሆን፤ የእግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ እንዴት ልናውቅ እንችላለን?

ለ. መጽሐፍ ቅዱስ ከእግዚአብሔር የተሰጠ ብቸኛ መገለጽ ነው፤ ወይስ ሌሎችም ከእግዚአብሔር ዘንድ የተላኩትን መገለጾች ያካተቱ መጻሕፍት አሉ?

ሐ. ኢየሱስ ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ሥልጣንና ትክክለኛነት ምን አስተማረ?

መ. በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚታዩ የአሳብ ግጭቶችስ?

ሠ. በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የማንረዳቸውስ ነገሮች?

ረ. በብሉይና አዲስ ኪዳን መካከል ያለው ግንኙነት ምንድን ነው?

ሰ. መጽሐፍ ቅዱስ በእፅፅንፋሰ-እግዚአብሔር ተጻፈ ሲባል ምን ማለት ነው?

ሀ. መጽሐፍ ቅዱስ እንዲያው የሰዎች ቃል ሳይሆን፤ የእግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ እንዴት ልናውቅ እንችላለን?

ሁሉም ሰው ለሚያምነው ነገር የሆነ መሠረት አለው። ይህም መሠረት፤ መጽሐፍ፤ ወይም የወላጆቹ አስተምህሮ፤ ወይም የሌሎች ሰዎች አስተሳሰብ ሊሆን ይችላል። ሁላችንም ስለ ትክክለኛ የሕይወት ጉዳዮች አንዳንድ ነገሮችን የምናምን ስንሆን፤ ሁላችንም ለእነዚህ እምነቶቻችን መሠረቶች አሉን። ብዙ ሰዎች እምነቶቻቸውን የሚመሠርቱት ከእግዚአብሔር እንደ ተገለጹ በሚያምኑባቸው መጻሕፍት ላይ ነው። የእግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ የሚናገረውን አሳብ ሊደግፍ የሚችል መጽሐፍ ይኖር ይሆን?

ሰዎች አንዳንድ ጊዜ ክርስቲያኖች ስለ ክርስቶስ የሚናገሩአቸው ነገሮች በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ብቻ የሚገኙ ይመስላቸዋል። መጽሐፍ ቅዱስን ልናምን እንችላለን? መጽሐፍ ቅዱስ ክርስቲያኖች እንደሚሉት የእግዚአብሔር ቃል ይሁን፤ ወይም በሰዎች የተጻፈ ሌላ ተራ መጽሐፍ ይሁን እንዴት እናውቃለን? በግልጽ እንደሚታወቀው፤ በክርስቶስና በቃሉ ላይ የሚኖረን እምነት በትክክል መጽሐፍ ቅዱስ ከእግዚአብሔር በመምጣቱ ወይም ባለመምጣቱ እውነት ላይ ይመሠረታል።

ይህንን ጥያቄ ለመመለስ እግዚአብሔር ራሱ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ያስቀመጠልንን መረጃ ልንመረምር ያሻል። ከዚያም፣ መጽሐፍ ቅዱስን ከእግዚአብሔር እንደ ተገኘ መገለጦች አድርገው ከሚናገሩ ሌሎች ሃይማኖታዊ መጻሕፍት ጋር እናወዳድራለን።

የሐዋርያት ምስክርነት መረጃ

መጽሐፍ ቅዱስ የተጻፈው ነቢያትና ሐዋርያት ተብለው ይታወቁ በነበሩ ሰዎች ነበር። ለዚህ ተግባር በብሉይ ኪዳን ውስጥ በአብነት የሚጠቀሰው፣ አምስቱን ቀዳሚ የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት የጻፈው ሙሴ ነው። የሙሴን የእግዚአብሔር ነቢይነት አይሁዶች፣ ሙስሊሞችና ክርስቲያኖች ሁሉ ያለ ጥርጥር ይቀበላሉ። በአዲስ ኪዳን ውስጥ በዋቢነት የሚጠቀሰው የዮሐንስን ወንጌል የጻፈው ሐዋርያው ዮሐንስ ነው። በአንዳንድ አጋጣሚዎች፣ እንደ ሉቃስ ወንጌል የእግዚአብሔርን ቃል እንዲጽፉ በሐዋርያት ሥልጣን በተሰጡአቸው ሌሎች ሰዎችም የመጽሐፍ ቅዱስ መጻሕፍት ተጽፈዋል።

የትንቢት መረጃ

ከእግዚአብሔር በቀር የወደፊቱን ጉዳይ ጠንቅቆ የሚያውቅ ሰው በዓለም ላይ የለም። በመሆኑም፣ ወደፊት የሚመጣውን ነገር መቶ በመቶ ሳያዛንፍ የሚተነብይ መጽሐፍ ከእግዚአብሔር የመጣ መገለጽ መሆን አለበት። ይህንንም የሚያደርገው ብቸኛው መጽሐፍ መጽሐፍ ቅዱስ ነው።

እግዚአብሔር ሰዎች የወደፊቱን በመተንበይ ብቃታቸውን እንዲያስመስክሩ ይጠይቃቸዋል። በትንቢተ ኢሳይያስ፣ «እንደ እኔ ያለ ማን ነው? ይነሣና ይጥራ ይናገርም! የሚመጣውም ነገር ሳይደርስ ይንገሩኝ» ይላል (44:7)። በዚህ ፊተና መሠረት፣ ከመጽሐፍ ቅዱስ በስተቀር በዓለም ቅዱስ የተባለው መጽሐፍ ሁሉ ውድቅ ይሆናል - ሁልጊዜም የወደፊቱን በትክክል ሊተነብይ ስለማይችል።

በዘዳግም 18:21፣ እግዚአብሔር የብዙዎች ጥያቄ የሆነውን አሳብ ያቀርባል፡- «እግዚአብሔር ያልተናገረውን ቃል እናውቅ ዘንድ እንዴት ይቻለናል?» በቁጥር 22 የእግዚአብሔር መልስ በጣም ቀላል ነው። «ነቢዩ በእግዚአብሔር ስም በተናገረ ጊዜ የተናገረው ነገር ባይሆን ባይመጣም፣ ያ ነገር እግዚአብሔር ያልተናገረው ነው።»

በሌላ አባባል፡ የመገለጹ ከእግዚአብሔር መሆን አለመሆን የሚፈተነው በፍጻሜው ነው። ከእግዚአብሔር የሆነ ትንቢት ሁልጊዜም በትክክል ይፈጸማል። እዚህ ላይ ነው እንግዲህ ብዙ ነቢያት ከእግዚአብሔር አለመሆናቸውን የሚያስመሰክሩት። ዛሬ በአፍሪካ በራሳቸው ዘይቤ የሚተነብዩ በርካታ ነቢያት አሉ። አንድ «ነቢይ» ከአሥሩ ዘጠኙ እጅ ቢይዝለት፡ ከእግዚአብሔር የተላከ ነቢይ አይደለም። የእግዚአብሔር ትንቢቶች አሥር በአሥር እውነት ናቸው። እግዚአብሔር ከቶውንም ስለማይሳሳት፡ ቃሉ ሊዛነፍ አይችልም።

ራሳቸውን ከእግዚአብሔር እንደ መጡ መገለጻች አድርገው ከሚያቀርቡ መጻሕፍት ሁሉ፡ መጽሐፍ ቅዱስ ሁልጊዜም ትንቢቱ የሚጸናለት ብቸኛ መጽሐፍ ነው። ሌሎች መጻሕፍት ሁሉ አንድም በዚህ ፈተና ይወድቃሉ፤ አሊያም ውድቀቱን በመስጋት ትንቢት ከሚባል ነገር ያርቃሉ። የተፈጸሙ የመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶች ከተአምራት የሚተናነሡ አይደሉም። በመሆኑም፡ መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ ያረጋግጣሉ።

አንዳንድ የተፈጸሙ ትንቢቶች ምሳሌዎች

በ1000 ዓ. ዓ. አካባቢ በንጉሥ ዳዊት በተጻፈው መዝሙር (22) ውስጥ፡ ስለ አንድ ሰው ስቅለት በዝርዝር የቀረበ ገለጻ እናገኛለን። የዚህም ገለጻ ዝርዝሮች ከአንድ ሰው ጋር የሚስማሙ ሲሆን፡ እርሱም ኢየሱስ ክርስቶስ ነው። መዝሙር (22)፡16-18 እንዲህ ይላል፡- «ብዙ ውሾች ከብበውኛልና፤ የከፋተኞች ጉባኤም ያዘኝ፤ እጆቼንና እግሮቼን ችነከሩኝ። አጥንቶቼ ሁሉ ተቆጠሩ፤ እነርሱም አዩኝ ተመለከቱኝም። ልብሶቼን ለራሳቸው ተከፋፈሉ፤ በቀሚስም ላይ ዕጣ ተጣጣሉ።» አንድ ሰው ከስተቱን ሳይመለከት፡ እንዲህ ያለ ገለጻ ሊጽፍ የሚችለው እንዴት ነው? ይህ ገለጻ የተጻፈው ከስተቱ ከመፈጸሙ 1000 ዓመታት የኋሊት ርቆ ነበር! ይህም ብቻ አይደለም።

ሮማውያን በ250 ዓ. ዓ. አካባቢ ወንጀለኞችን የመቅሜ መንገድ አድርገው እስከ ፈለሰቱበት ጊዜ ድረስ፡ ስቅለት በማንኛውም ሰብአዊ ፍጥረት ታይቶ አይታወቅም ነበር። በሌላ አባባል፡ መዝሙረ ዳዊት የተጻፈው ማንም ሰው ሲሰቀል ከመታየቱ ከ750 ዓመታት በፊት ነበር ማለት ነው። በመሆኑም ይህ መዝሙር ከእግዚአብሔር መገለጽ ውጭ የተጻፈበትን ሁኔታ የሚያብራራ አጥጋቢ ማብራሪያ የለም። ይህም ትንቢት ይህንኑ ከስተት ለሰው የገለጸው እግዚአብሔር እንደ ሆነ ያረጋግጣል።

ነቢዩ ኢሳይያስም፡ መሢሔ ለሕዝቡ ጋጢአት እንደሚሰጥና በምትካቸውም እንደሚሠቃይ ገልጾአል። ኢሳይያስ 53:5፡ «እርሱ ግን ስለ መተላለፋችን ቆሰለ፤ ስለ በደላችንም ደቀቀ፤ የደጎንነታችንም ተግሣጽ በእርሱ ላይ ነበር፤ በእርሱ ቁስል እኛ ተፈወስን» ይላል።

ኢሳይያስ በተጨማሪም፡ ከክርስቶስ ልደት ሰባት መቶ ዓመታት ቀደም ብሎ ስለ ኢየሱስ ሞት ሌሎች ሁለት አስገራሚ ዝርዝሮች ገልጾአል። «ከክፉዎች ጋር መቃብሩን አደረጉ፤ ከባለጠጎችም ጋር በሞቱ» (53:9)። ዝርዝሮቹም የክርስቶስ ስቅለት ከክፉዎች ጋር፤ ዳሩ ግን ሞቱ ከባለጸጋ ሰው ጋር እንደሚያያዝ ነው። በትክክለኛው ክስተት የተሰቀለው በሁለት ወንበዴዎች መካከል ሲሆን (ማቴ. 27:38፤ 44)፤ ከዚያ በኋላ የተቀበረው በሀብታሙ የአርማትያሱ ዮሴፍ መቃብር ውስጥ ነበረ (ማቴ. 27:57-60)።

በመጽሐፍ ቅዱስ ትንቢቶች ውስጥ ስሕተቶች የሉም። በክርስቶስ ዘመን የነበሩ የአይሁድ የሃይማኖት መሪዎች ብሉይ ኪዳን የእግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ ያውቁ ነበር። ሰብዓ ሰገል መሢሔ የሚወለድበትን ስፍራ ለመጠየቅ ወደ ሄሮድስ ዘንድ በመጡ ጊዜ፤ የሃይማኖት መሪዎቹ ለንጉሥ ሄሮድስ ትክክለኛ መልስ ከብሉይ ኪዳን ትንቢት ሊሰጡት ችለዋል።

«አንቺም ቤተሰብም ኤፍሬታ ሆይ፤ አንቺ በይሁዳ አእላፋት መካከል ትሆኚ ዘንድ ታናሽ ነሽ፤ ከአንቺ ግን አወጣጡ ከቀድሞ ጀምሮ ከዘላለም የሆነ፤ በእስራኤልም ላይ ገዥ የሚሆን ይወጣልኛል» (ሚክ. 5:2፤ ማቴ. 2:1-6)። መሢሔ ከቤተሰብም እንደሚወለድ መናገራቸው ትክክል ነበር። መሢሔ ኢየሱስ በቤተሰብም ተወልዶአልና (ሉቃ. 2:4-7)።

በተጨማሪም፡ በመጽሐፍ ቅዱስ ስለ ሌሎችም ጉዳዮች የሚናገሩ አያሌ ትንቢቶች አሉ። በአፍሪካ ከአሁን ጀምሮ ወደፊት ለሚመጡ 200 ወይም 500 ዓመታት በምድራቸው ስለሚሆነው ነገር ምንም ሳያዛንፍ በትክክል ሊተነብይ የሚችል ግን ነው? መጽሐፍ ቅዱስ ግን እንዲህ ዓይነቶቹን ትንበያዎች እየደጋገመ ያቀርባል። ለምሳሌ፤ እግዚአብሔር የአይሁድ መቅደስ በናቡከደነፆር ከተደመሰሰ በኋላ የፋርስ ንጉሥ ቂሮስ ለዳግም ግንባታው ዓዋጅ እንደሚያስነግር ተንብዮአል (ኢሳ 44:28)። ይህ ትንበያ ቂሮስ ከመወለዱ ከ200 ዓመታት በፊት የተነገረ ሲሆን፤ ልክ እግዚአብሔር እንዳለው ተፈጽሞአል (ዕዝራ 1:1-3)።

መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ የሚያረጋግጥ ሌላ መረጃ

መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ በእስትንፋሱ-እግዚአብሔር የተጻፈ የእግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ የሚያሳይ ሌላም መረጃ አለ። የዚህ መረጃ አንዳንድ ምሳሌዎች የሚከተሉት ናቸው። ከዚህ በታች የተጠቀሱትን ሦስት ነጥቦች በበለጠ ዝርዝር እንመለከታለን።

1. መጽሐፍ ቅዱስ የተጻፈው ምናልባትም ከ40 በሚበልጡ ሰብአዊ ጸሐፊዎች ነው። ይህም የጽሕፈት ሥራ የተከናወነው በተለያዩ የታሪክ ወቅቶችና ጊዜያት ግላዊ ትውውቅ ባልነበራቸው ሰዎች ነው። ይህም ሆኖ፣ በአንድ ጸሐፊ የተጻፈ አንድ መጽሐፍ ይመስል ግለጭ ቅንጅት አለው። ለዚህም ምክንያቱ ትክክለኛው ደራሲ በሰብአዊ ጸሐፊዎች ውስጥ መልእክቱን ያስተላልፍ የነበረው እግዚአብሔር መሆኑ ነው።

2. ምንም እንኳ መጽሐፍ ቅዱስ የሳይንስ መጽሐፍ ባይሆንም፣ ሰዎች ግኝቶችን ከማወቃቸው ከረጅም ጊዜያት በፊት ስለ በርካታ ሳይንሳዊ ግኝቶች በትክክል ይናገራል።

3. ሞቶ የተነሣው ኢየሱስ ክርስቶስ ብሉይ ኪዳን የእግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ ይመስከራል።

4. መጽሐፍ ቅዱስን በማንበብ በክርስቶስ ስላለው ደኅንነት የሚያቀርበውን መልእክት የሚያምኑ ሰዎች በባሕርያቸው ባለማድረግ ከኃጢአተኝነት ወደ መንፈሳዊነት ይለወጣሉ - እጅግ ከቶ ሰዎች የሆኑትም ሳይቀር።

5. የመጽሐፍ ቅዱስ ታሪኮች በተፈጸሙባቸው ስፍራዎች ስለ ነበሩ ጥንታዊ ሥልጣኔዎች የሚደረጉ (የክርስቶስ-ምድር) ጥናቶች፣ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚገኙትን አያሌ ታሪካዊ ዝርዝር ጉዳዮች እውነተኛነት አጠናክረዋል።

6. እግዚአብሔር በመጽሐፍ ቅዱስ ለክርስቲያኖች ብዙ የተስፋ ቃሎችን ሰጥቶአል። ክርስቲያኖቹም በመጽሐፍ ቅዱስ የተሰጡትን ቅድመ-ሁኔታዎች ሲያሟሉ፣ እግዚአብሔር እነዚህን የተስፋ ቃሎች ይፈጽምላቸዋል። እጅግ ተደጋግመው የተፈጸሙ የተስፋ ቃሎች ከጸሎት ጋር የተያያዙ ናቸው። በዓለም ይህንኑ መረጃ ሊያቀርብ የሚችል ሌላ የተቀደሰ መጽሐፍ የለም።

7. የመጽሐፍ ቅዱስ ጸሐፊዎች የእግዚአብሔር ቃል እንደ ተሰጣቸው ያውቁ የነበሩ ሊሆን ይህንንም ገልጸዋል (1 ተሰ. 2:13)።
8. በሰብአዊ ታሪክ መጽሐፍ ቅዱስ ከማንኛውም መጽሐፍ በላቀ ሁኔታ ወደ ተለያዩ ቋንቋዎች ተተርጉሞአል። እንዲሁም፣ በዓለም ከማንኛውም መጽሐፍ በበለጠ ቁጥር ተሰራጭቷል።
9. መጽሐፍ ቅዱስ እምነታቸውን በክርስቶስ ላይ በሚጥሉ ሰዎች ሕይወት ተአምራት እንደሚፈጸሙ የተሰፋ ቃል ይሰጣል። የቤተ ክርስቲያንም ታሪክ እንዲህ ባሉ ተአምራት የተሞላ ነው።
10. በዓለም ውስጥ ከሚገኙና ከሁሉም ባህል ከተውጣጡ ክርስቲያኖች፣ መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ የሚገልጽ ተያያዥነት ያለው ምስክርነት ይደመጣል። ይህም የእግዚአብሔር ሕዝቦች መጽሐፍ ቅዱስን ሲያነቡ፣ መንፈስ ቅዱስ ከሚገልጽላቸው ውስጣዊ ምስክርነት የሚመጣ ነው።

የመጽሐፍ ቅዱስ አንድነት

የመጽሐፍ ቅዱስን አንድነት ልብ በል። መጽሐፍ ቅዱስ አንድ መጽሐፍ ሳይሆን፣ አርባ በሚያህሉ ሰዎች በተለያዩ ጊዜያትና ስፍራዎች የተጻፈ የስድሳ ስድስት መጻሕፍት ጥምረት ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ዘመን እንደ ዛሬው የመገናኛና የጉዞ ነጻነት አልነበረም። እነዚህ ጸሐፊዎች ብዙዎቹ ሌሎች ምን እንደሚጽፉ ወይም ወደፊት ምን እንደሚጻፍ አያውቁም ነበር። የሚያውቁት ነገር ቢኖር እግዚአብሔር እንዲጽፉ የሚነግራቸውን መልእክት ብቻ ነበር።

ይሁንና ተአምራዊው ሐቅ ይኼ ነበረ - እነዚህ የመጽሐፍ ጥቅልሎች ሁሉ በበርካታ ዓመታት የጊዜ ገደብ ቀስ በቀስ ከተሰበሰቡና በአንድ መጽሐፍ መልክ ከተቀመጡ በኋላ፣ ልክ አንድ ተከታታይ ታሪክ የሚገኝበት አንድ መጽሐፍ እንደ ሆነ ታወቀ። እንግዲህ፣ እግዚአብሔር እውነተኛው ደራሲ ሆኖ ሰብአዊ ጸሐፊዎቹን ባይመራ ኖሮ፣ ይኼ እንዴት ሊከሰት ይችላል ነበር! አሁን ስናነበው፣ መጽሐፍ ቅዱስ በአንድ ሰው የተጻፈ አንድ መጽሐፍ ይመስላል። እግዚአብሔር ካልሆነ፣ ይህንን አንድነት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ያቀደው ማን ነው?

የሰውን ሕይወት ለመለወጥ መጽሐፍ ቅዱስ የያዘው ኃይል

መጽሐፍ ቅዱስ በማንበብ በክርስቶስ ላመኑ ሰዎች፤ መጽሐፍ ቅዱስ በሕይወታቸው ላይ የሚያስገኘው ግብረ-ገባዊ ለውጥ ምን ዓይነት ነው? ለመሆኑ እንደ መጽሐፍ ቅዱስ ባለማድረግ ኃጢአተኞችንና ክፉ ሰዎችን ወደ ቅዱሳንነት የለወጠ ሌላ መጽሐፍ በታሪክ ውስጥ ይገኛል? ለዚህ ጥሩ ምሳሌ የሚሆነው «የሚያስገርም ጸጋ» የሚለው የእንግሊዝኛ መዝሙር ጸሐፊ የሆነው ጆን ኒውተን ነው፤ እርሱም ከትውልዱ እጅግ የከፋ ከሚባሉ ሰዎች አንዱ ሲሆን ባርያ ፈንጋይም ነበር። ይሁንና፤ ይህ ሰው ወደ ክርስቶስ ከመጣና ስለ ኃጢአቱ ንስሐ ከገባ በኋላ፤ መንፈሳዊ ሰው ሆነ።

ተመሳሳይ ታሪክ ስለ ሌሎችም በርካታ ኃጢአተኛ ሰዎች ሊነገር ይችላል። በአፍሪካ በጥንቆላ፤ በምግባረ-በልሹነትና በጭካኔ ወጥመድ ታስረው የነበሩ አያሌ ሰዎች በክርስቶስ ወደ መልካምና መንፈሳዊ ሰው ወደ መሆን ተለውጠዋል። ታዲያ ከመጽሐፍ ቅዱስ ሌላ የሰዎችን ሕይወት ባለማድረግ እንዲህ የለወጠ መጽሐፍ የተኛው ነው? መልሱ የተኛውም አይደለም የሚል ይሆናል - እውነተኛ መለኮታዊ ምንጭነት ያለው መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ነውና! ይህም እግዚአብሔር፤ በመጽሐፍ ቅዱስ አማካኝነት ዓላማው ሰዎችን ከኃጢአተኝነት ወደ ቅዱስነት መለወጥ እንደ ሆነ የሚናገር አምላክ ነው። ኤፌሶን 2:10፤ «እኛ ፍጥረቱ ነንና፤ እንመላለስበት ዘንድ እግዚአብሔር አስቀድሞ ያዘጋጀውን መልካሙን ሥራ ለማድረግ በክርስቶስ ኢየሱስ ተፈጠርን» ይላል።

የጸሎት መልሶች

በክርስቶስ ላይ እምነታቸውን ያስቀመጡ ሰዎች የተለማመዱአቸውን የጸሎት መልሶች ተመልከት። ከየትኛውም ዘርና ባህል የሆኑ ሰዎች በሕይወት ዘመናቸው አንዳንድ ጊዜ ይጸልያሉ። ይሁንና፤ ዘወትር የተወሰኑ መልሶች ለጸሎቶቻቸው እንደሚሰጡ ሊመሰክሩ የሚችሉት ክርስቲያኖች ብቻ ናቸው።

ይህም የሆነው እግዚአብሔር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በኢየሱስ ክርስቶስ በማመን የሚቀርቡትን ሰዎች ጸሎቶች ለመመለስ ቃል ስለ ገባ ነው (ዮሐ. 16:24)። እግዚአብሔር ቸር አምላክ በመሆኑ፤ አንዳንድ ጊዜ ክርስቲያን ያልሆኑትን ሰዎች ጸሎት ጭምር ይመልሳል። ይህ ግን አልፎ አልፎ የሚፈጸም ነው። ሰዎች በክርስቶስ እንዲያምኑ የሚመራው መጽሐፍ ቅዱስ ነው። ለጸሎት ምላሽ ጥርጊያውን የሚከፍተው በክርስቶስ

ማመን ነው። ይህም ደግሞ መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ ያሳየናል።

ለ. መጽሐፍ ቅዱስ ከእግዚአብሔር የተሰጠ ብቸኛ መገለጽ ነው። ወይስ ሌሎችም ከእግዚአብሔር ዘንድ የተላኩትን መገለጾች ያካተቱ መጻሕፍት አሉ?

መጽሐፍ ቅዱስን ከሌሎች ራሳቸውን ከእግዚአብሔር እንደ ተሰጡ መገለጦች አድርገው ከሚናገሩ መጻሕፍት ጋር ማወዳደሩ ተገቢ ነው። ከዚህ በላይ መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ የሚያሳዩትን አያሌ ጠቃሚ እውነታዎች ተመልክተናል።

እንግዲህ ሌላውም ቅዱስ ነኝ ባይ መጽሐፍ እውነትም ከእግዚአብሔር ከሆነ፣ ከዚህ በላይ ስለ መጽሐፍ ቅዱስ የዘረዘርናቸው ሐዎች ለዚሁም መጽሐፍ በእኩል ደረጃ መሥራት አለባቸው ማለት ነው። ከእግዚአብሔር እንደ መጡ የሚናገሩትን መጻሕፍት በጥንቃቄ ስንመረምር ግን፣ ሁላቸውም ከዚህ በላይ በተዘረዘሩት ነጥቦች ከመጽሐፍ ቅዱስ ጎን መቆም ይሳናቸዋል። በመሆኑም፣ እውነተኛ መለኮታዊ ምንጭነት ያለው መጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ነው በማለት እንደመድማለን። ከእግዚአብሔር የመጣ ብቸኛ መገለጥ መጽሐፍ ቅዱስ ነው።

ይህም ወደ ሌላ አስፈላጊ ጥያቄ ይመራናል - የመጽሐፍ ቅዱስ ትክክለኛነት እንዴት ነው? ይህንን ጥያቄ ለመመለስ፣ ኢየሱስ ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ትክክለኛነት የተናገረውን እንመልከት።

ሐ. ኢየሱስ ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ሥልጣንና ትክክለኛነት ምን አስተማረ?

1. ኢየሱስ የእግዚአብሔር ቃል እውነት እንደ ሆነ ተናግሮአል። «ቃልህ እውነት ነው» (ዮሐ. 17:17)።

2. ኢየሱስ ብሉይ ኪዳን በታሪካዊ ይዘቱ ትክክል እንደ ሆነ ተናግሮአል። በማቴዎስ 12:40-41 የዮናስ በዓሣ ነባሪ ሆኖ ውስጥ መቆየት ታሪክ እውነት እንደ ሆነና ወደፊትም የፍርድ ቀን እንደሚመጣ አመልክቷል።

3. ኢየሱስ ከእግዚአብሔር ሕግ አንዲት አናሳ ነጥብ ከምትወድቅ፣ ሰማይና ምድር ቢያልፉ እንደሚቀል ተናግሮአል (ማቴ. 5:18)። በሌላ

አባባል፡ የእግዚአብሔር ቃል ቋሚና ለዘላለም የማይለወጥ ነው [መዝ. (119):89]።

4. ኢየሱስ ሰማይና ምድር ቢያልፉ እንኳ፡ የእግዚአብሔር ቃል እንደማያልፍ ተናግሮአል (ማቴ. 24:35)።

5. ኢየሱስ፡ መዝሙር (110) እና በእርሱም አመልካችነት ብሉይ ኪዳን በሙሉ በእስትንፋሰ-እግዚአብሔር እንደ ተጻፈ ገልጾል (ማር. 12:36)። እንዲሁም፡ ከእርሱ ዕርገት በኋላ በመንፈስ ቅዱስ አማካኝነት ተጨማሪ መገለጥ (አዲስ ኪዳን) እንደሚኖር ተናግሮአል (ዮሐ.16:13)።

6. ኢየሱስ የተጻፈውን ብሉይ ኪዳን የእግዚአብሔር ቃል ሲል ጠርቶታል (ማር. 7:13)።

7. ኢየሱስ መጽሐፍ ቅዱስ እጅግ ትክክል በመሆኑ፡ የአንቀጾችን የጊዜ አጠቃቀም (ኃላፊ፡ ያሁን ወይም የወደፊት ጊዜ) ጨምሮ፡ የመጽሐፍ ቅዱስ ቃላትም ሳይቀሩ ልክ እግዚአብሔር በሚፈልገው መንገድ እንደ ተቀረጹ አስተምሯል (ማር. 12:26-27)። እያንዳንዱ የመጽሐፍ ቅዱስ ጸሐፊ በራሱ የአጻጻፍ ስልት እግዚአብሔር የሰጠውን አሳብ ከመግለጹ ባሻገር፡ ይህ የቃላት ትክክለኛነት እውን ሊሆን ችሏል።

8. ኢየሱስ የመጽሐፍ ቅዱስ የተስፋ ቃላትና ትንቢቶች ሁሉ መፈጸም እንዳለባቸው ገልጾአል (ዮሐ. 10:35፤ ማቴ. 5:18)።

ከእነዚህ የክርስቶስ አባባሎች በመነሣት፡ ወደ መጽሐፍ ቅዱስ ትክክለኛነትና ሥልጣንነት ተገቢ መረዳት ልንደርስ እንችላለን። የብሉይ ኪዳን ነቢያትና የአዲስ ኪዳን ጸሐፊዎችም ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ትክክለኛነትና በእስትንፋሰ-እግዚአብሔር መጻፍ ሌሎች ነገሮችን ብለዋል። እነዚህም አሳቦች ከኢየሱስ ትምህርት ባገኘነው ግንዛቤ ላይ ተጨማሪ እገዛ ያደርጋሉ። ለምሳሌ ጳውሎስ፡ «የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ ሁሉ ለትምህርትና ለተግዛዥ ልብንም ለማቅናት በጽድቅም ላለው ምክር ደግሞ ይጠቅማል» ብሏል (2 ጢሞ. 3:16)። ሐዋርያው ኢፕሮስም፡ «ትንቢት ከቶ በሰው ፈቃድ አልመጣምና፡ ዳሩ ግን በእግዚአብሔር ተልከው ቅዱሳን ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ተነድተው ተናገሩ» ብሏል (2 ኢፕ. 1:21)።

ከእነዚህና ከሌሎች የመጽሐፍ ቅዱስ አባባሎች፡ ስለ መጽሐፍ ቅዱስ በእስትንፋሱ-እግዚአብሔር መጻፍ፡ ሥልጣንና ትክክለኛነት አጠቃላይ አሳብ ልናዘጋጅ እንችላለን። ይህ ስለ መጽሐፍ ቅዱስ ትክክለኛነት የሚዘጋጀው አጠቃላይ አሳብ የኢየሱስና ሌሎችም የመጽሐፍ ቅዱስ ጸሐፍት ዐረፍተ ገጮች ማጠቃለያ ነው። አጠቃላይም አሳብ የሚከተለው ነው፡-

በብሉይና አዲስ ኪዳን የተጠቃለለው ሙሉው መጽሐፍ ቅዱስ፡ መጀመሪያ እነዚያን ቃላት ለጻፉት ሰዎች እንደተሰጠው፡ ትክክለኛና ሙሉ የእግዚአብሔር ቃል ነው። ይህም በእስትንፋሱ-እግዚአብሔር ተላልፎ በእያንዳንዱ ሰብአዊ ጸሐፊ ቃላትና ስልት 'አማካኝነት' ለሰዎች የተሰጠ ነው። እነዚህ ጽሑፎች ከስሕተት የጸዱና እግዚአብሔር ለሰው ልጅ ያስተላለፈውን መገለጥ የያዙ ነበሩ። ሰው ለደኅንነትና ከእግዚአብሔር ጋር ኅብረት ለማድረግ የሚያስፈልገው ሁሉ በብሉይና አዲስ ኪዳን ውስጥ ይገኛል።

ከቅርብ ዓመታት ወዲህ በቅዱሳት መጻሕፍት መዛግብት መረጃ በኩል ሰፊ ግኝቶች እውን በመሆናቸው፡ ዛሬ የምንጠቀምባቸው ዘመናዊ የመጽሐፍ ቅዱስ ፅኑዎች መጀመሪያ ጸሐፊዎቹ ከጻፉዋቸው ቀደምት ሰነዶች ጋር እጅግ የቀረበ ተመሳሳይነት እንዳላቸው ለማረጋገጥ ተችሏል።

መ. በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚታዩ የአሳብ ግጭቶች?

አንዳንድ ሰዎች መጽሐፍ ቅዱስ በአስተሳሰብ ግጭቶችና በሰሕተቶች የተሞላ እንደ ሆኑ ይናገራሉ። እርግጥ አንድ ዓይነት ታሪክ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በሚገኙ የተለያዩ መጻሕፍት ክፍል ሲተረክ፡ አንዳንድ ጊዜ ዝርዝር ጉዳዮች የሚጋጩ ይመስላሉ። ለዚህም አብነት የኢየሱስን የትንሣኤ ታሪክ ከአራቱ ወንጌላት ልንመለከት እንችላለን። ዋናው ታሪክ አንድ ዓይነት ሆኖ፡ ዝርዝሮቹን በተመለከተ እያንዳንዱ ታሪክ ከሌላው የተለየ ነው። ጸሐፊዎቹ ኢየሱስ ከሙታን ተነሥቶ በተከታዮቹ እንደ ታየ ዘግጠዋል። እንዲህ ዓይነቶቹን ችግሮች እንዴት እናስወግዳለን?

ለእነዚህ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ለሚገኙ የይምሰል ግጭቶች መፍትሔ የሚገኘው፡ አንዳንዶች ምንባቦቹን በጥንቃቄ ከማጥናት ሲሆን፡ ሌላ ጊዜ ደግሞ በከስተቱ ዙርያ የነበሩትን ታሪካዊ ሁኔታዎች በጥንቃቄ ከማጥናት ነው። ለምሳሌ፡ አራቱን የትንሣኤ ታሪኮች በመውሰድ በጥልቅ

ሰንመረምር፤ ታሪኮቹ ባልተማሩ የዓይን ምስክሮች ወይም የእነዚህን ዓይን ምስክሮች ምስክርነት በሰሙ ሰዎች እንደ ተጻፉ እንረዳለን።

አያሌ ተማሪዎች በትምህርት ቤታቸው የተነሣውን አምባገነን ቢገልጹ፤ የሁሉም ታሪኮች አንድ ዓይነት ሊሆኑ አይችሉም። የአምባገነኛው ጠቅላላ ዘገባ አንድ ዓይነት ሊሆን ቢችልም፤ እያንዳንዱ ተማሪ በግሉ የተመለከታቸውን ዝርዝር ጉዳዮች ማከሉ አይቀርም። በመሆኑም፤ እያንዳንዱ ገለጻ ከሞላ-ጎደል ይለያያል። በአራቱ ወንጌላት ውስጥ የሚገኙ የትንሣኤ ታሪኮችም እንዲሁ ናቸው።

በእንዳንድ የይምሰል ግጭቶች ሳቢያ፤ ታሪኮቹ ለምን የማይሰማሙ እንደሚመስሉ ለመረዳት፤ እውነተኛውን ታሪካዊ ሁኔታ በሚገባ ማወቅ ያቸል። እንዳንድ ጊዜ ያ ዝርዝር መረጃ በታሪክ ውስጥ ስለሚጠፋ ለይምሰሉ ግጭት የሚቀርብ ምላሽ ይታጣል። በ1947 እ. ኤ. አ. የተገኘው የሙት ባሕር የመጻሕፍት ጥቅል መረጃ፤ በመጀመሪያው ምዕተ ዓመት ሕይወት ምን ይመስል እንደ ነበረ በበለጠ እንድንረዳ አድርጎናል። በተጨማሪም፤ እነዚህ መጻሕፍት ምሁራን ለአያሌ ዓመታት የተጠቀሙባቸውን የአሁኑን ጊዜ የብሉይ ኪዳን መዛግብት ትክክለኛነትም አረጋግጠዋል። ከሁሉም በላይ፤ ከላይ እንደ ተመለከትነው ክርስቶስ የቅዱሳት መጻሕፍትን ፍጹም ትክክለኛነት በትምህርቱ ገልጾአል። ከእነዚህም ምክንያቶች የተነሣ፤ ምንም እንኳን የይምሰል ግጭቶችን በተመለከተ ጥያቄዎቻችን በሙሉ ምላሽ ባያገኙም፤ በመጽሐፍ ቅዱስ እውነተኛነት ልናምን እንችላለን።

ሠ. በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የማንረዳቸውስ ነገሮች?

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እጅግ የተማሩ የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን እንኳ በእርግጠኛነት የማያውቋቸው ምንባቦች አሉ። ለብዙዎቻችን ደግሞ እንዲህ ዓይነቶቹ ምንባቦች በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በርካታ ናቸው። በሉቃስ 10:21 እ.የሱስ፤ «የሰማይና የምድር ጌታ አባት ሆይ፤ ይህን ከጥበበኞችና ከአስተዋዮች ለውረህ ለሕፃናት ስለ ገለጥህላቸው አመሰግናለሁ» ይላል። ይህ ዓረፍተ ነገር ምናልባትም እግዚአብሔር አብ ሆን ብሎ ለእንዳንድ የሕይወት ጥያቄዎች የሚሆኑትን መልሶች፤ ከዕቡያንና ከተማሩ ሰዎች አእምሮ እንደ ሰወረ ይገልጻል። ምናልባት ይህንን ያደረገው ሰዎች ሁሉ ራሳቸውን እንዲያዋርዱና በፊቱም የሕፃንን ልጅ ዓይነት እምነት ይዘው እንዲቀርቡ ይሆናል። የእግዚአብሔርን ጥበብ ማግኘት በአንድ ሰው

የትምህርት ደረጃ ላይ አይደገፍም። ይኼ ማ ሲሆን ኖሮ፡ የእግዚአብሔርን ጥበብና ማዳን የሚያገኙት የተማሩ ሰዎች ብቻ ይሆኑ ነበር። ሆኖም፡ እንደምናየው ሰዎች ሁሉ የትምህርት ደረጃቸው ከግንዛቤ ሳይገባ የእግዚአብሔርን ደኅንነትና ጥበብ ሊያገኙ ይችላሉ። መዝሙረኛው፡ «ምስክርህ ትዝታዬ ነውና፡ ካስተማሩኝ ሁሉ ይልቅ አስተዋልሁ» ይላል [መዝ. (119):99]።

ምንም እንኳ ለእያንዳንዱ ችግር በቂ ማብራሪያ ልናቀርብ ባንችልም፡ በመጽሐፍ ቅዱስ ትክክለኛነትና ሥልጣን ረገድ ኢየሱስ በተናገራቸው ቃላት ላይ እምነታችንን በአስተማማኝ ሁኔታ ልንመሠርት እንችላለን። አንዳንድ ጊዜ እግዚአብሔር እነዚህን ችግሮች ይረዳ ዘንድ ለሰዎች ብርሃን ሲቸራቸው፡ ሌላ ጊዜ ግን ይህንኑ አያደርገውም። አንዳንድ ጊዜ የመጽሐፍ ቅዱስ ማብራሪያዎችና «ኢንሳይክሎፒዲያዎች» ጥያቄዎቻችንን ሊመልሱ ይችላሉ።

ረ. በብሉይና አዲስ ኪዳን መካከል ያለው ግንኙነት ምንድን ነው?

አንዱ አስፈላጊ ጥያቄ በብሉይና አዲስ ኪዳን መካከል ያለውን ግንኙነት የሚመለከት ነው። ያ ግንኙነት ምንድን ነው? የብሉይ ኪዳን ዓላማ ምንድን ነው? እግዚአብሔር ክርስቲያን ከብሉይ ኪዳን እንዲማር የሚፈልጋቸው ምን ዓይነት ነገሮች ናቸው?

የመጽሐፍ ቅዱስ ጸሐፊዎች በሙሉ በእስትንፋሱ-እግዚአብሔር ተመርተው ስለ ጻፉ፡ መጽሐፍ ቅዱስን ለመረዳት ከሁሉም የሚሻለው መጽሐፍ ቅዱስ ራሱን እንዲያብራራ መፍቀድ ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚገኘውን አንድ ጥቅስ ክሌላው ጋር ማመሳከሩ፡ የመጽሐፍ ቅዱስን ትምህርቶች ለመረዳት ይረዳናል። አዲስ ኪዳን በብሉይ ኪዳን ላይ የቀረበ መለኮታዊ የእስትንፋሱ-እግዚአብሔር ማብራሪያ ነው።

የዕብራውያን መጽሐፍ በብሉይና አዲስ ኪዳን መካከል ያለውን ግንኙነት በዝርዝር ያብራራል። በአዲስ ኪዳን ሌሎች ምንባቦች ተጨማሪ ብርሃን ያቀርቡልናል። የዕብራውያን መጽሐፍ የብሉይ ኪዳን ተቋሞች፡ ሥርዓቶችና ልማዶች በእግዚአብሔር የተሰጡት፡ የአዲስ ኪዳንን የደኅንነት መንፈሳዊ እውነታዎች በሥዕላዊ መግለጫ ለማመላከት ወይም በጥላነት ለማንጸባረቅ እንደ ሆነ ይነግረናል። ዕብራውያን 10:1 እንዲህ ይነበባል፡- «ሕጉ ሊመጣ ያለው የበጎ ነገር እውነተኛ አምሳል ሳይሆን የነገር ጥላ

አለውና፤ ስለዚህም በየዓመቱ ዘወትር በሚያቀርቡት በዚያ መስዋዕት የሚያቀርቡትን ሊፈጽም ከቶ አይችልም።»

በብዙ የአፍሪካ ክፍሎች የሕይወት ዘይቤ ከብሉይ ኪዳን ዘመን ጋር የሚመሳሰል በመሆኑ፤ እያሌ ሰዎች በብሉይ ኪዳን ውስጥ ከሚገኙ ታሪኮች ጋር የሚቀራረብ ሰሜት ያድርባቸዋል። በዚህም ምክንያት በተለይ እያደገ የመሄድ ተፈጥሮ ያለውን የእግዚአብሔርን መገለጥ ከመጽሐፍ ቅዱስ መረዳት ለሰው አስፈላጊ ነው።

ይህንኑ አዳጊ መገለጽ ለመረዳት፤ በእግዚአብሔር ግብረ-ገባዊ ሕግጋት፤ ሥርዓታዊ ሕግጋትና ሕዝባዊ ሕግጋት መካከል የሚገኙትን ልዩነቶች መገንዘብ አለብን። የእግዚአብሔር ግብረ-ገባዊ ሕግጋት፤ ከእንዱ የታሪክ ወቅት ወደ ሌላው በተሸጋገርን ቁጥር የሚለወጡ አይደሉም። ሥርዓታዊና ሕዝባዊ ሕግጋት፤ በተለያዩ የታሪክ ወቅቶች ይለያያሉ። ዛሬ እግዚአብሔር የሚፈልገው የብሉይ ኪዳንን ከፊል መገለጥ ከመከተል ይልቅ፤ በአዲስ ኪዳን ሙሉ መገለጥ እንድንኖር ነው።

ዛሬ ለክርስቲያኖች የብሉይ ኪዳን የሥርዓት መስዋዕቶችን ማቅረብ አስፈላጊ አይደለም። ኢየሱስ ክርስቶስ እነዚህን ሥርዓቶች በሞቱና ትንሣኤው ፈጽሞ አቸዋል (ዕብ. 10:1-10)። ዛሬ ለብሉይ ኪዳን የምግብና ሕዝባዊ የመተዳደርያ ሕግጋት የመገዛት ግዴታ የለብንም (ማር. 7:18-19፤ ቆላ. 2:16-17)።

በዘጸአት፤ ዘሌዋውያንና ዘኩልቋ የሚገኘው ዓይነት ሙሉው የብሉይ ኪዳን ሥርዓታዊ ሕግ፤ በክርስቶስ የሚገኘውን ደኅንነት እያሌ ገጽታዎች ለማብራራት እግዚአብሔር ያዘጋጀው የመግለጫዎች ተከታታይ ቅንጅት ነበር። ቆላስይስ 2:16-17፤ «እንግዲህ በመብል ወይም በመጠጥ ወይም ስለ በዓል ወይም ስለ ወር መባቻ ወይም ስለ ሰንበት ማንም አይፍረድባችሁ፤ እነዚህ ሊመጡ ያሉት ነገሮች ጥላ ናቸውና፤ አካሉ ግን የክርስቶስ ነው» ይላል። ኢየሱስም፤ «እኔ ሕግንና ነቢያትን ልሸር የመጣሁ አይምሰላችሁ፤ ልፈጽም እንጂ ለመሻር አልመጣሁም» ብሏል (ማቴ. 5:17)።

ከትንሣኤ በኋላ፤ ኢየሱስ የብሉይ ኪዳን ትርጉም ለደቀ መዛሙርቱ ያብራራ ጀመር። ሉቃስ ክርስቶስ ከሁለት ደቀ መዛሙርቱ ጋር በኢማሁስ መንገድ ያደረገውን ውይይት እንደሚከተለው ይዘግባል፡- «ከመሴና

ከነቢያት ሁሉ ጀምሮ ስለ እርሱ (ኢየሱስ) በመጻሕፍት ሁሉ የተጻፈውን ተረጎመላቸው» (ሉቃ. 24:27)።

ኢየሱስ ከሙታን እስከ ተነሣበት ጊዜ ድረስ፣ በክርስቶስ ሕይወትና ሞት ዙርያ የነበሩ ክስተቶች ለደቀ መዛሙርቱ ግልጽ አልነበሩም (ማቴ. 16:21-22፤ ሉቃ. 24:19-21)። ከትንሣኤው በኋላ እስካረገበት ጊዜ በነበሩት 40 ቀናት ክርስቶስ በሰማቸው ትምህርቶች (የሐዋ. 1:3) እና በዕለተ-በዓለ-ሃምሳ በመንፈስ ቅዱስ በተበረከተላቸው አብርሃት አማካኝነት (የሐዋ. 2:1-4)፣ ደቀ መዛሙርት የብሉይ ኪዳንን በርካታ መሥዋዕቶችና ሥርዓቶች ምንነት በትክክል ይረዱ ጀመር።

በአዲስ ኪዳን ውስጥ የቀረቡ በርካታ መንፈሳዊ እውነቶች፣ በብሉይ ኪዳን ታሪካዊ ክስተቶች አማካኝነት በእግዚአብሔር ተብራርተዋል። ጳውሎስ በእስራኤል ታሪክ ውስጥ ስለ ተፈጸሙት ስለ እነዚህ አንዳንድ ክስተቶች ሲናገር፣ «ይህም ሁሉ እንደ ምሳሌ ሆነባቸው፣ እኛንም የዘመናት መጨረሻ የደረሰብንን ሊገሥጸን ተጻፈ» ብሎአል (1 ቆሮ. 10:11)።

ስለ ሆነም፣ ብሉይ ኪዳን ክርስቲያን ሊያነበውና በትክክል ሊገነዘበው የሚገባው አስፈላጊ መጽሐፍ ነው። ብሉይ ኪዳን በትንቢት፣ በሥርዓት፣ በታሪክና በእውነተኛ የሕይወት ገጠመኝ የበለጸገ ነው። ከእነዚህ ምንባቦች፣ ክርስቲያን ስለ እግዚአብሔር መንገዶች፣ ደኅንነትና ለሰው ስላለው ፈቃድ ጠቃሚ ትምህርት ሊገበይ ይችላል።

ሰ. መጽሐፍ ቅዱስ በእስትንፋሱ-እግዚአብሔር ተጻፈ ሲባል ምን ማለት ነው?

እግዚአብሔር ቃሉን ያስተላለፈበትን መንገድ ማወቁ አስፈላጊ ነው። መጽሐፍ ቅዱስ፣ «በእግዚአብሔር ተልከው ቅዱሳን ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ተነድተው ተናገሩ» ይላል (2 ጴጥ. 1:21)። በሌላ አባባል፣ መንፈስ ቅዱስ የመጽሐፍ ቅዱስ ጸሐፊዎችን መርቶአቸዋል ማለት ነው። ይህም ማለት አእምሮአቸውን በዚህ ዓይነት በማንቀሳቀሱ፣ እርሱ እንዲጽፉ የፈለገውን በትክክል ጽፈዋል ማለት ነው። ይህም ሆኖ፣ በራሳቸው ቃላትና የአጻጻፍ ዘይቤ መግለጻቸውን ልብ ልንል ይገባል። መጽሐፍ ቅዱስ፣

«መጽሐፍ ሁሉ» (መጽሐፍ መጽሐፍ ቅዱስ) በዚህ ዓይነት በእስትንፋሱ-እግዚአብሔር እንደ ተጻፈ ያስተምረናል (2 ጢሞ. 3:16)።

እግዚአብሔር እያንዳንዱን ቃል ለባሪያዎቹ በመናገር አላጻፋቸውም። እንዲያማ ቢሆን ኖሮ፤ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የሚገኘው እያንዳንዱ መጽሐፍ ሙሉ ለሙሉ ተመሳሳይ ይሆንና የስልት ወይም የቃላት አጠቃቀም ልዩነት ከቆውንም አይስተዋልም ነበር። እውነቱ ግን እያንዳንዱ መጽሐፍ ከሌላው የተለየ መሆኑ ነው። እያንዳንዱ መጽሐፍ የጸሐፊውን ቋንቋ፣ ባህልና ስብእና ያንጸባርቃል። ይህም የሆነው፣ እግዚአብሔር እያንዳንዱ ጸሐፊ የራሱን ቃላት እንዲጠቀም በመፍቀዱ ነው። በመሆኑም፣ ጸሐፊዎች የጻፉት ቃላት እግዚአብሔር እንዲጻፉ የፈለጋቸው ናቸው። የዚህም ምሥጢሩ የጸሐፊዎቹ በመንፈስ ቅዱስ «መነዳት» ነው (2 ጴጥ. 1:21)።

እንዲሁም፣ በዮሐንስ 1:1-2፣ 14 እና በራእይ 19:13 ኢየሱስ ክርስቶስም «የእግዚአብሔር ቃል» ተብሎአል። መጽሐፍ ቅዱስ በሰው ቋንቋ የእግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ ሁሉ፣ ክርስቶስም በሰው ሥጋ የእግዚአብሔር ቃል ነበር። በመጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃልነትና በክርስቶስ የእግዚአብሔር ቃልነት መካከል አያሌ ድንቅኛ ተመሳሳይነቶች አሉ።

ክርስቶስ ኃጢአት የሌለበት ሲሆን፣ መጽሐፍ ቅዱስ ደግሞ ከስሕተት የጸዳ ነው። የክርስቶስ የተቀደሰ ሕይወት የሰዎችን ኃጢአቶች ሲያጋልጥ፣ የመጽሐፍ ቅዱስ ንጹሕ ትምህርት የሰዎችን ኃጢአቶች ያጋልጣል። ከፋ ሰዎች ክርስቶስን በመጥላት በስቅላት ሲገድሉት፣ በታሪክ ሁሉ ከፋ ሰዎች መጽሐፍ ቅዱስን ጠልተው እስከናካቴው ለማጥፋት ጥረዋል። እርሱን ለማጥፋት ከተደረጉ ጥረቶች ባሻገር፣ ክርስቶስ አምላክነቱን በማስመስከር ከሙታን ተለይቶ ተነሥቷል። መጽሐፍ ቅዱስም የማጥፊያ ሙከራዎቹን ሁሉ ተቋቁሞና የተሰነዘሩበትን ትችቶች ሁሉ አልፎ፣ ከእግዚአብሔር ዘንድ የተላከ መጽሐፍ መሆኑን አረጋግጧል። ክርስቶስ የመጣው ሰዎች ከኃጢአት የሚላቀቁበትን ደኅንነት ለማምጣት ሲሆን፣ መጽሐፍ ቅዱስ የተሰጠው ያንኑ ደኅንነት ለሰው ልጆች ለመግለጽ ነበር። ክርስቶስ የመጣው ከሁሉም ዘሮችና ባህሎች ሰዎችን ለማዳን ሲሆን፣ መጽሐፍ ቅዱስም በዓለም ከማንኛውም መጽሐፍ በላቀ ቁጥር ተሰራጭቶ ለበርካታ ዘሮችና ባህሎች ተዳርሷል።

እስትንፋሰ-እግዚአብሔር፤ መገለጥና አብርሆት

መንፈስ ቅዱስ ለእኛ መጽሐፍ ቅዱስን ለማድረስ የተጠቀመባቸውን ሁኔታዎች ለመግለጽ ያገለገሉትን እነዚህን ሦስት ቃላት መረዳቱ አስፈላጊ ነው - እስትንፋሰ-እግዚአብሔር፤ መገለጽና አብርሆት።

እስትንፋሰ-እግዚአብሔር ("Inspiration")፤ መጽሐፍ ቅዱስን የጻፉ ሰዎች ቃሉን ይመዘግቡ ዘንድ፤ እግዚአብሔር አእምሮአቸውን ያነሣበት (ያንቀሳቀሰበት) ሂደት ነው። አሁን እግዚአብሔር ይህን ተግባር ፈጽሞ አልፈ። አሁን መጽሐፍ ቅዱስ ተጽፎ ስላለቀ (ራእይ 22:18-19)፤ ምሳሌ 30:6፤ «እንዳይዘልፍህ፤ ሐሰተኛም እንዳትሆን በቃሉ አንዳት አትጨምር» በማለት ያስጠነቅቅናል። ዛሬ መጽሐፍ ቅዱስን የጻፉ ሰዎች የነበራቸው ዓይነት እስትንፋሰ-እግዚአብሔር እንዳለው አድርጎ የሚናገር ማንም ሰው አይኖርም።

መገለጥ ወይም ራእይ ("Revelation")፤ እግዚአብሔር ለመጽሐፍ ቅዱስ ጸሐፊዎች እነርሱ በራሳቸው ሊያውቁአቸው የማይችሉአቸውን ነገሮች ያስታወቀበት ተግባር ነው። ለዚህ ምሳሌ የሚሆነን እግዚአብሔር ስለ ፍጥረት ታሪክ ለሙሴ ያስታወቀበት መገለጥ ነው (ዘፍ. 1-4)። ሌላው የመገለጥ ምሳሌ፤ ሰው ሊገምተው የማይችል የነበረው እግዚአብሔር ምን እንደሚመስል (ሥላሴ) የሚያስረዳ እውቀት ነው። አሁን መጽሐፍ ቅዱስ ተጽፎ ስላለቀ፤ እግዚአብሔር ለሰው ልጆች ሁሉ የሚያስተላልፋቸው እስትንፋሰ-እግዚአብሔር ያረፈባቸው መገለጦችም አብቅተዋል። በሌላ አባባል፤ አሁን በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ ምንም ነገር ልንጨምር አንችልም [ዘዳ. 4:2፤ መዝ. (119):89]። በዚህም ምክንያት፤ ክርስቲያኖች የምርምሮችንና እንደዚሁም ከእግዚአብሔር የመጡ አዳዲስ መገለጦች የሚል ቅጽል አስከትለው የሚያንገሩበትን መጻሕፍት ሊቀበሉ አይችሉም።

ይህም ሲባል፤ እንግዲህ እግዚአብሔር ለሕዝቡ ምንም ነገር አይገልጽም ማለት አይደለም። የሐናንያና ሰኢራን ጉዳይ በተመለከተ ለኢፕሮስ በተሰጠው የእውቀት ስጦታ፤ እግዚአብሔር ስለ ማታለላቸው የተወሰኑ እውነቶችን ለኢፕሮስ ገልጾአል (የሐዋ. 5:1-10)። ዛሬም እግዚአብሔር አንዳንድ ጊዜ ተመሳሳይ ስጦታዎችን ለቤተ ክርስቲያኑ

ይሰጣል። ይሁንና፡ ይህ በሁሉም ባህል ለሚገኙ ሕዝቦች ሁሉ ከተሰጡት የመጽሐፍ ቅዱስ መገለጦች ለየት ይላል።

አብርሃት ("Illumination") መንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔርን ቃል ለሚያነቡና ለሚያጠኑ ሰዎች መረዳትን የሚሰጥበት ሂደት ነው። ይህንንም በትውልድ ሁሉ ለሕዝቡ ያደርጋል። ዛሬ መንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔርን ቃል እንረዳ ዘንድ አእምሮአችንን እንዲከፍት ልንጸልይና በታማኝነት ጸሎታችንን ሲመልስ ልንመለከት እንችላለን። መዝሙረኛው በመዝሙር (119):18፡ «ዓይኖቼን ከፈት፡ ከሕግህም ተአምራትህን አያለሁ» ሲል፡ እንዲህ ላለው አብርሃት መጸለዩ ነበር።

ማጠቃለያ

የብሉይና አዲስ ኪዳን መጻሕፍት ለጻፉአቸው ሰዎች እንደ መሰጠታቸው መጠን፡ ምሉዕነት፡ ሥልጣን ያላቸው፡ የመጨረሻና ትክክለኛ የእግዚአብሔር ቃል ናቸው። ኢየሱስ ክርስቶስም ያመነውና ያስተማረው ይህንን ነበር። መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል ነን ከሚሉ ሌሎች የሃይማኖት መጻሕፍት ሁሉ ጋር ሲነጻጸር፡ ብቸኛ የእግዚአብሔር ቃልነቱን ያረጋግጣል። መጽሐፍ ቅዱስ ከሌሎች መጻሕፍት አንድኛው እንኳ የማይፈጽመውን ተግባር ይፈጽማል። በትክክል የወደፊት ከስተቶችን ይተነብያል - ከቶውንም አይላሳትም።

በተጨማሪም፡ በአያሌ ሌሎች ፈተናዎች ተፈትኖ የእግዚአብሔር ቃል መሆኑን አረጋግጧል። እግዚአብሔር ራሱ የመጽሐፍ ቅዱስን መጻፍ በእስትንፋሱ ተቆጣጥሮ፡ በመለኮታዊ መገለጥ ለሰዎች ሰጥቷል። የምንረዳውም ደግሞ በመንፈስ ቅዱስ አብርሃት ነው።

በምዕራፍ 2 ላይ የተመሠረተ የመወያያ ጥያቄዎችና መልመጃዎች

1. በአንድ ዩንቨርስቲ የሃይማኖት ፕሮፌሰር የሆነ ምሁር፡ መጽሐፍ ቅዱስ በዓለም ውስጥ በሃይማኖት ርዕሰ-ጉዳይ ላይ ከተጻፉ አያሌ መጻሕፍት አንዱ እንደ ሆነ፡ ከሌሎችም መጻሕፍት እንደማይልቅና እንደማይተናነስም ይናገራል። ከቡድኑ ውስጥ እያንዳንዱ ሰው ለዚህ ፕሮፌሰር የቃል ምላሽ ያዘጋጅ። ከዚያም ከሌሎቹ በፊት፡ ሦስት ሰዎች ምላሾቻቸውን ያቅርቡ።

2. በቡድኑ ውስጥ ያለውን እያንዳንዱን ሰው ከሌለው ሃይማኖት ተከታይ ጓደኛው ጋር የተወሰነ ጊዜ እንዲያሳልፍ አድርግ። ከዚያም ያንኑ የሌላ ሃይማኖት ተከታይ፣ ከሃይማኖታዊ ወጥ ወይም ከተቀደሰው መጽሐፉ አሉኝ የሚላቸውን ሦስት ዋንኛ ነገሮች እንዲነግረው ይጠይቀው። ከዚያ በኋላ፣ ክርስቲያኑ ከመጽሐፍ ቅዱስ እጅግ አስፈላጊዎች ናቸው የሚላቸውን ሦስት ጥቅሶች ያካፍለው።

3. በቡድኑ ውስጥ እያንዳንዱ ተማሪ ለጸሎቱ ያገኛቸውን እምስት ምላሾች ይዘርዝር። ከዚያም እያንዳንዱ ተማሪ እነዚህ የጸሎት ምላሾች መጽሐፍ ቅዱስ የእግዚአብሔር ቃል እንደ ሆነ ለማሳየት ለምን እንደሚረዱ ያብራራ።

4. ተማሪዎቹን ሦስት አባላት በሚገኙበት ቡድን ከፈላቸው። እያንዳንዱ አናሳ ቡድን ስለ ክርስቶስ የመጀመሪያው መምጣት እምስት ትንቢቶችን ከብሉይ ኪዳን በማውጣት፣ ፍጻሜአቸውን ከአዲስ ኪዳን እንዲያሳይ አድርግ።

5. እያንዳንዱ ግለሰብ መዝሙር (22)ን በጥንቃቄ በማንበብ፣ በዚህ መዝሙር ስለ ክርስቶስ የተነገሩትን ዝርዝር ጉዳዮች በሙሉ እንዲያወጣ አድርግ።

6. እያንዳንዱ ሰው ስለ ራሱ የሕይወት ልምምድ በቃል የሚቀርብ ምስክርነት እንዲያዘጋጅ ጠይቅ! ይህም ምስክርነት በክርስቶስ ከማመኑ የተነሣ፣ እግዚአብሔር ባሕርዩን ከኃጢአት ወደ ጽድቅ እንዴት እንደ ለወጠው አጉልቶ የሚያሳይ ይሁን።

7. ተማሪዎቹን ሦስት አባላት በሚገኙበት ቡድን ከፈላቸው። እያንዳንዱ ቡድን ማርቆስ 12:26-27ን በጥንቃቄ ያንብብ። እያንዳንዱ ቡድን ክርስቶስ ይህንን ምንባብ፣ ሀ) የትንሣኤን እውነትነትና ለ) መጽሐፍ ቅዱስ በውስጡ ካካተታቸው እያንዳንዳቸው ቃላት ጋር ጭምር ትክክል እንደ ሆነ ለማሳየት የተጠቀመበትን መንገድ ይግለጽ።

8. እያንዳንዱ ሰው በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ መንፈስ ቅዱስ በአራት ወይም ከዚያ በላይ በሆኑ የመጽሐፍ ቅዱስ ጥቅሶች ላይ ያደረገለትን አብርሆት ይመዝግብ።

9. ዛሬ ብሉይ ኪዳን ከክርስቲያኖች ጋር አይዛመድም ለሚል ሰው፣ እንዴት ምላሽ ትሰጣለህ?

10. አንድ ሰው ብሉይ ኪዳንም የአዲስ ኪዳንን ያህል የእግዚአብሔር ቃል በመሆኑ፤ ክርስቲያኖች የብሉይ ኪዳን አማኞች ያደረጉአቸውን (የብሉይ ኪዳን የምግብ ሥርዓቶችን እንደ መጠበቅ ያሉትን) ነገሮች ማድረግ ይገባቸዋል ቢልህ፤ ምን ምላሽ ትሰጣለህ? ለምላሽህ ድጋፍ የሚሆኑትን ጥቅሶች ስጥ።

11. ስለ ወደፊት ጉዳዮች ለማወቅ ጠንቋዮችን ወይም ሞራ ገላጮችን ማማከር ትክክል ነው ወይስ ስሕተት? በቡድን ተወያዩ።

12. የአፍሪካን አረ-ቃሪኮችና ሥነ-ቃል ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር በማወዳደር በቡድን ተወያዩ።

SUGGESTED FOR FURTHER READING

Bruce, F. F. The Books and the Parchments. London: Marshall Pickering, reissued 1988.

Bruce, F. F. The New Testament Documents. Leicester: Inter Varsity Press, 1960.

Goldsworthy, G. According to Plan: The Unfolding Revelation of God in the Bible. Leicester: Inter Varsity Press, 1991.

Lindsell, Harold. The Battle For The Bible. Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 1976.

MacArthur, John F. Focus on Fact: Why You Can Trust The Bible. Old Tappan, New Jersey: Fleming Revell, 1977.

Packer, J. I. God Has Spoken. London: Hodder, 2nd edn 1979.